

Abonamentul

Pentru monarhie:
 Pre an 6 fl., 1/2 an 3 fl., 1/4 an 1 fl. 50 cr.
 Pentru străinătate:
 Pre 1 an 18 frs., 1/2 an 9 frs., 1/4 an 4 frs. 50 cr.
 Făcea apare în fie care Sâmbătă.

Unirea

Inserțiuni

Un șir garmond:
 odată 7 cr., a doua oară 6 cr., a treia oară 5 cr., și de fie care publicațiune timbru de 30 cr.
 Totu ce privesce făcea să se adreseze la «Redacțiunea și Administrațiunea Unirii» în Blași.

Făe bisericescă-politică.**Anul IV.****Blași 3 Marti 1894.****Numărul 9.****Autonomia.**

După multe trăgănări lucrările pentru înființarea autonomiei catolice s'au reinceput și cel puțin pro forma se grăbesc spre rezolvirea finală.

La propunerea ministrului de culte Maiestatea Sa a numit o comisiune mixtă de clerici și laici compusă din 30 membri, cari sub presiunea primatului să statorască modalitatea convocării congresului regnicolar autonom, precum și a condițiilor, pe lângă cari ar fi a se realiza organismul autonom.

Ținuta acăsta mai nouă a guvernului în afacerea autonomiei catolice și învoirea, ce pare a și-o da la înființarea ei, la totu casul este o decisiune dictată prin necesitatea situațiunii politice.

Se vede, că guvernul simte lipsa de a mai îndulci pe catolici, pe cari stătu de multu i-a supăratu prin proiectele sale bisericesci. Cu autonomia speră a-i desdauna și a-i reține dela o luptă, care ar pute să fie fatală pentru guvern și pentru direcțiunea, ce o reprezintă acesta.

Comisiunea de treizeci s'a și întrunitu în zilele trecute și între altele a decisu, să propună estinderea organismului autonom și asupra catolicilor de ritul grecescu.

Făță de acăsta decisiune membrul român alu comisiunii, canonicul Paul Vela dela Oradea mare, a insinuat protestu, care a cerutu să fie luat la

protocolu din cuvintu în cuvintu. În acelu protestu dice, că provincia mitropolitană română greco-catolică de Alba-Iulia nu pôte să admită la nici o întimplare, ca organismul autonom regnicolar să fie estinsu și asupra ei. Asta din motivu, fiindu că aceste provincii i-s'a garantatu în legi autonomia proprie și separată, apoi fiindu că provincia acăsta nu se ține de organismul bisericeii catolice din Ungaria, de vreme ce ea este independentă de celealalte biserici din țară și e supusă numai singurului auctorității patriarhale a Următorului Sfintului Apostol Corifeu Petru.

Pe câtu scimă noi, domnul canonic Vela a datu protestulu său din însărcinarea tuturor ordinariatelor noastre. Deci declarațiunea dinsului este a se privi ca declarațiunea oficiosă a episcopatului provinciei noastre mitropolitane.

Credem decu, că prin faptul acăsta credincioșii bisericeii noastre voru fi deplin liniștiți.

Clevetitorii au socotitu, că episcopii provinciei noastre n'au consciința datorințelor, ce le au față cu biserica lor. Au socotitu, că acăstia voru grăbi a se contopi în organismul acela regnicolar, în care de siguru interesele bisericeii noastre n'ar fi fostu de ajunsu asigurate.

Noi am espusu de multu vederile noastre în cestiunea autonomiei. A face repetiri lungi nu aflăm cu cale.

Frunzărăscă cetitorii nostri articuli, ce i-am scrisu în cauza acăsta.

Din aceia voru afla, că noi totdeauna am protestatu împotriva ingerinței neindreptățite a statului în afacerile bisericeii noastre.

Voru afla, că noi neîntreruptu am cerutu, să ni-se dea autonomia, ce se cade bisericeii noastre și după legile bisericesci, dar și după legile inarticulate și neabrogate ale statului nostru.

Voru afla în urmă, că noi totdeauna am cerutu autonomie separată pentru provincia noastră, și că am protestatu pururea în contra contopirii noastre în organismul autonom alu bisericeii latine din Ungaria.

Cându ceream noi lucrurile acăste, eram consci de acăea, ce facem, și sciam, că acăea, ce dicem, este părerea întregului episcopatu alu provinciei noastre mitropolitane.

Declarațiunea canonicului Vela făcută în comisiunea de treizeci este confirmarea vederilor exprimate de noi și desmintirea acelor, cari cu totu prețulu voiau să lovască în păstoriu, pentru ca să risipască turma.

Nu de dragul protivnicilor nostri am constatatu acăste, ci de dragul credincioșilor bisericeii noastre.

Ei din multa zarvă, ce s'a făcutu în jurul cestiunii acăsteia, pôte că au rămasu cu o dosă bună de confusiune, și fiindu că adu e la modă a da ascultare mai virtosu la acăea, cari facu gură mare și espectorază la frase sforăitoare, pôte adese-oru erau aplicați a crede, că

Feuilleton.**Dr Anna Kuhnów.**

Deunădi am datu de o carte, care a apărut la Peter Hobbing în Lipsca cu inscripția „Die Frauenkleidung vom Standpunkte der Hygiene“. E de interesu cartea acăsta, pentru că auctorulu ei nici decum nu se pôte învini cu preocupare negalantă față cu lumea damelor. Auctorulu ei e acăca dr. med. Anna Kuhnów. Cărticica dșorei Kuhnów cuprinde idei de totu sănătoșe și ar merita, să fie tradusă și pe românesce.

Principiulu supremu, care și-l'a pus dșora Kuhnów, e pretensiunea, ca trupulu să se învélască în vesminte raționale, fără ca ele să strângă în vreun chip trupulu ori să-l'impedecă mișcarea. Dșora Kuhnów critică înainte de tôte învélirea nerațională a grumazilor cu gulere înalte și tari. Gulerele acăstea sunt rele, nu numai pentru că ele gingășesc grumazii, ci și pentru că ele impedecă sângele în calea la și dela capu. Indisponere, durere de capu, congestiuni de sânge în capu și chiar și leșinări potu să urmeze din folosirea gulerelor de felul acela.

Acăsta e de ajunsu pentru a abroga gulerele acălea în butul modei și a jurnalelor de modă.

Dar partea cea mai mare a cărticeii se îndreptă asupra unei părți esențiale, dar nespusu de neraționale a îmbrăcămintei femeesci moderne, acăca asupra corsetului ori miderului, pe cum fi dicu pe românesce. De ar fi lucrulu însuși totu așa de străinu românelor ca și numirea lui!

Corsetulu de cându s'a născutu și până în ziua de astădi a avutu inimici forte mulți și forte înverșunați. Ei n'au voit nici mai multu nici mai puțin, decât ca corsetulu să péra de pe fața pamintului. Dar elu din tôte luptele a sciutu să iese învingătoru, și puterea lui vrăjitoare de a da trupulu „formă“ se pare că-l va lungi și de aci încolo viața, pentru ca elu să tiranizeze fără lécu de cruțare nemulu omenescu. Cu tôte acăstea ori mai bine chiaru pentru acăstea nu e de prisosu nici unu cuvintu, care se rostesc cu scopulu de a capacita femeile și fetele iubitoare de emancipare, să se emancipeze de sub puterea tiranisătoare a corsetului. Pe cum se spune, elu a fostu inventatu în jumătatea a două a vécului alu șesepredecilea pe sama faimosei regine Elisaveta de Anglia cu scopulu de a-i

masca forma schimosită a trupului. De atunci și-a estinsu elu totu mai tare împărăția sa despotică așa, încatu în zilele noastre statistica nu se teme de esagerare, cându ține, că în Europa, în continentulu civilizațiunii, optdecu de procente din femei gemu sub tirănia lui sdruncinătoare de sănătate. Sclăvia acăsta fatală a modei a ajunsu deja așa de departe, cătu femeile flă portă chiaru și atunci, cându au să sevărăscă lucru greu trupescu, așa dară chiaru și cându stringerea trupului și impedecarea mișcării lui libere nu e numai stricăciosă sănătății, ci impedecă deodată și lucrulu.

La femei desvoltate s'ar m'ai pute trece cu vederea moda acăsta. Dar te cuprinde mila, cându veți fetițe de nouă și dece ani strînse în corsetu. Desvoltarea trupului li-se impedecă astfel în chipul celu mai păcătosu, pentru ca ele mai târziu să aibă o talie de vespé și — să placă bărbaților.

Îmbrăcăminte femeilor totdeauna a ascultat de porunca legii de a ține contu de gustulu bărbaților. Acăsta e unu faptu, care de o parte nu suferă îndoală, éra de altă parte totă lumea găsesce, că elu e forte firescu. Pofta de a plăcé, carea o cultivă sexulu femeescu atât în lumea nerațională

cine scie în ce pericolu voru să-i ducă episcopii lor.

Acum credincioșii aceștia pot fi liniștiți. Fie siguri, că episcopii noștri sciu, ce trebuie să facă. Fie siguri, că soarta lor religioasă este în bune mâni.

Autonomie doresc și episcopii provinciei noastre. Ei mai mult decât ori cine simt nevoile, ce urmăz din lipsa autonomiei.

Dar ei voesc pentru biserica noastră autonomia, care este autonomia în urma dispozițiunii Capului Suprem al Bisericei Universale, și care nu-și poate desfășura organismul autonom cu numai pentru ingerința volnică a celor ce cu totu prețu voru să ne sugrume.

Episcopii noștri voesc autonomia, pe care o doresc credincioșii noștri: o autonomie proprie și separată.

Autonomie comună cu autonomia latinilor nu le trebuie nici lor, precum nu le trebuie nici credincioșilor noștri, pentru că o asemenea autonomie nu ar fi autonomie, ci numai o simplă schimbare de stăpâni.

Érá „Germania“ și Silviu Rezei. — Fôea cea mai de frunte a catolicilor din Germania referitori la cele ce publicase în 13 Februaru despre deputatul Silviu Rezei, publică în 22 Februaru o rectificare, carea pretinde a fi sosită din Ungaria din parte competentă. O reproducem aci:

„Îngrijat de numele bun al Românilor greco-uniți din Ungaria și Transilvania grăbescă a vă trimite o rectificare a șirurilor apărute referitori la dlă deputat și preotă Rezei în prețu fôe a dvôstre din 13 Februaru. Mai întâi imi concedi a observa, că Rezei de presinte nu e secretariu al episcopului greco-unită de Oradea mare și preste totu nu administrăză nici ună oficiu bisericesc. Este mai departe adevărată, că elu până acum încă totu nu a ieșit din partidul guvernamental inamicu bisericei ală camerei deputaților din Ungaria. Dar părerea lui „Vaterland“ din Viena, „că ar fi de ajuns a atrage luarea aminte a secretariului episcopesc la aceea, că o astfel de

connivență e incompatibilă cu datorințele preoțesci, și elu se va hotărî, să renunțe îndată la demnitatea de „ultimă Mohicană“ ală ministrului francmason și rășboitoră asupra bisericei,“ durere, e greșită. „Unirea“, care apare în Blași la reședința mitropolitului greco-unită și este singurul organ al bisericei românesce greco-unite, a scrisu deja în 27 Ianuariu următoarele: „Domnul Rezei a dat *jurămintă*, că pururea va mărturisi și propovădui, ceea ce crede, mărturisesce și propune sfînta malcă bisericeă catolică, apostolică și romană. Chiar și dacă nu s'ar fi gândit la acésta, nu e pentru aceea mai puțin culpabil. Tăcerea ar fi din partea organului nostru o crimă. *Noi declarăm deci, că dacă părintele Rezei, înainte de ce s'ar presenta dietei proiectele bisericesce ale guvernului, nu va părăsi partidul liberalu, vom fi siliti a-lu privi și a-lu declara lumii ca ieșit din sinul bisericei românesce unite, cu alte cuvinte de — apostat.*“ Pôte-se ôre o atragere mai puternică a luării aminte la datorințele preoțesci? Și ea nu a folosită. Eă nutresc o părere de totu diferită de cea a lui „Vaterland“. Egoismul conduce pe deputatul Rezei. Scaunul mitropolitanu din Blași e adecă vacant mai bine de ună ană, și între cei trei candidați aleși din partea clerului se găsește și ună episcopu diecesanu. Cătu de ușor s'ar pută întâmpla deci, ca guvernul să dăruescă „preacredinciosulu“ sôu Rezei o episcopie. Eă însă credă tare, că bunul Dumnezeu nu lasă, ca arborii să crească până în ceri. Se găseșc dora totdeuna stânci, de cari astfel de aventurieri să suferă naufragiu.“

Să susținem lupta!

Diarele noastre cotidiene publică o ordonanță emanată dela comitetul administrativ al comitatului Solnoc-Doboca, și comunicată respectivilor învățători și senate scolastice gr. cat. din partea Venerabilului Consistoriu din Gherla, în sensul căreia 56 învățători români greco-catolici trebuie să fie înlăturați din postul lor până în 15 Octobru 1894 din cauză, că sașii nu au

diplomă de calificațiune generală, sașii nu sciu unguresce, precum prescrie legea,

Amă cetit și noi lista învățătorilor publicată de diarele noastre și ne mirăm, că un comitet administrativ comitatensu pôte fi atât de ignorant în ceea ce privesc dispusețiunile legilor ungare referitoare la învățători, ori dacă cunoște aceste legi, atunci ne mirăm, cum pôte fi atât de volnic, încât să nefericescă pe mulți dintre învățătorii noștri fără de nici o basă în lege.

Noi presupunem aci, că informațiunile, ce le dă comitetul administrativ al comitatului Solnoc-Doboca Consistoriului din Gherla despre calificațiunea celor 56 învățători, sunt adevărate, deși ne îndoiim tare de acésta, de ôre este scit, că comitetele administrative adese-ori se informăză despre starea școlilor sașii dela nisce inspectori scolastici regesci, cari n'au cercetată nici odată acele școle, sașii dela nisce notari comunali rătăcioși ori ignoranți.

Noi însă nefind în pozițiune de a cerceta ună lucru, care singur Consistoriul din Gherla ar fi fost chemat a-lu cerceta, luăm de basă aceea, ce se dice în lista învățătorilor despre unul fiesce care dintr'insii, și vom arăta, cum aș să se apere dinșii, dacă n'a fost nimenia, care să-i apere în interesul lor și ală esistenței școlilor noastre.

Nu suferă îndoelă, că între învățătorii, despre cari se dice, că nu au diplomă de calificațiune, voru fi mulți de aceia, cari numai în anul 1892 ori 1893 au absolvat cursul preparandial. Ei bine! toți acești învățători au dreptul să rămână în postul lor până la sfârșitul anului scolastic curent, ori ală anului scolastic 1894/5, așa încât numai dacă nici până la acéstu terminu nu voru depune esamenul de calificațiune, pot fi înlăturați și înlocuiți cu alții. Așa dispune cel puțin articolul de lege XXXVIII din 1868 în paragraf 102, unde în textu

cătu și cea rațională, nici decum nu se pôte timbra cu drept de desertăciune, până când ea nu trece marginile firii și nu degenerăz în poftă de a se chichi, și încă de multe ori cu păgubirea cea mai păcătoasă a sănătății. Și de aceea nu se pôte crede, că bărbații considerând, cătu de stricăciôsă este pentru sănătate folosirea corsetului, nu ar fi gata ori și când a propune alungarea lui din lume. Și dacă nu ar fi ei gata, să o facă acésta, ei ar ilustra de minue superioritatea spirituală, cu care se mândresc față cu celalaltu sex ală nămului lor.

Zapisul păcatelor, cari le comite corsetul, e fôrte lung. Înainte de tôte are să se amintescă aceea, că apăsarea, ce o desvôltă corsetul, împedecă resuflare, și urmarea deplorabilă a acéstei împedecări e, că la resuflare pentul se ridică și scade în chip bătătoriu la ochi. Plămânii se silesc adecă a se estinde, dar sormaneele strînsu fiind de corsetu se pot estinde numai în partea aceea, în care nu le împedecă corsetul. Dar dacă ele nu se pot estinde de ajuns, urmăz, că ele nu pot primi din atmosferă cantul de oxigen, care e de lipsă la renoirea sângelui. Une ori reduce corsetul cantul acela chiar și până la jumătate. Totu din aceea-și cauză sângele nu se pôte scăpa în măsură recerută de prisosul acidului carbonic. Căci pro-

cesul acesta încă se sevârșește în plămâni, ér când acestea se strîng și se împedecă în estindere, e urmarea neapărată, ca suprafața internă a plămânilor încă se micșorează. Și totuși scit este, că ună peptu puternic cu plămâni bine desvôltate este una dintre garanțele cele mai de frunte ale sănătății trupesci. Urmările triste ale acéstei împedecări sunt mâni și picioare reci, durere de cap, congestiuni cătră cap, oboselă și multe alte rele, și femeea, care încă n'a suferit de relele acéstea, să nu se laude, că corsetul nu-i strică. Se pôte, ca relele acelea să întârzie, dar după ce au sosit odată, păgubirea sănătății arare ori se mai pôte îndrepta.

Dar nu numai plămânii și inima le împedecă corsetul în împlinirea funcțiunilor lor, ci și celealalte organe interne ale trupului au să suferă în urma încătușării acésteia în corset. Aici înainte de tôte ficatul e acela, care o pătesce. O parte a țeseturei ficatului se strică, și pe lângă o corsetare de totu nebunescă partea acésta e dora chiar jumătatea ficatului. Dară ficatul e un organ fôrte momentos al trupului. Elu nu are numai să sevârșescă secretarea ferei, ci ea parte însemnată și în formarea sângelui și în hrănirea trupului. Nu e deci de lipsă a mai perde multă vorbă întru a dovedi, că stricarea parțială a lui trebuie să albă urmă-

rile cele mai rele. Afară de conturbarea hrănirii trupului se mai manifestă urmările acelea ca gălbănare, anemie, pétră de fere, și tôte acestea pentru a da trupului forma „grățiosă“ a vespelui. În măsură mare își deprinde corsetul înfrința sa cea rea și asupra stomacului. În partea stomacului în urma desvôltării firesci trupul se îndemnă, să se rotundescă înainte, éră corsetul îl apasă și-lu silesc, să se retragă cătră spate. Fôrte ușor se pot esplica deci dese morburii de stomac la femeile, cari pörtă corsete. Deși multe femei nu-și strîng corsetul tare, totuși se pôte dice, că și numai păgubirea sănătății, carea o pricinuesce o apăsare mai domoia a corsetului asupra stomacului, încă e motiv de ajuns spre a alunga corsetul din principiu din garderoba femeilor.

Dr Anna Kuhnow mai scrie și despre celealalte îmbrăcăminte a femeilor și propune felurite reformări. Cu mare dispreț și indignare scrie ea despre lungirea aceea a hainei, carea e cunoscută sub numirea românescă de șlepu. Mijlocul acesta de a pune în mișcare pulverea întră adevăr și cuprinde o dosă bunică de desconsiderare a celalaltu publicu. Acasă șlepu ridică în aer deodată cu pulverea multe materii bolnăvitoare, pe cari omenii le primesc apoi în lăuntru sôu cu resuflarea. O mamă, care pörtă haină

autentică magiară se cetesce: A tanfolyam bevégzése után egy évre, de legfölebb két év eltelté alatt, a mely időt gyakorlati tanítással töltheti a tanuló, köteles minden növendék a képezdei összes tantárgyakból, írásbeli dolgozatokból és különösen a tanítás gyakorlásából vizsgát állani ki, és csak e feltétel sikeres teljesítése után nyerhet tanítói oklevelet." Aşa dară învățătorii, cari au absolvat cursul preparandialu, dară dela absolvarea acestuia n'au plinitu încă 2 ani, să protesteze până susu la Ministru în contra înlăturării loru din postu, cu atât mai virtosă, că nu comitetele administrative sunt chemate a judeca despre calificațiunea loru, ci corpurile profesoriale dela preparandiile, unde și-au făcutu studiile, și comisiunile dela preparandiile, unde voru depune esamenul de calificațiune.

Între cei 56 învățători sunt unii, cari au fostu aplicați înainte de anul 1868 fără a fi făcutu cursu preparandialu și a fi depus esamenul de calificațiune. Aceștia nu pot fi înlăturați din postu fără a se vătămă paragraful 133 din articolul de lege citat, care apriat spune, că dela învățătorii, pe cari legea acésta i-a găsit în funcțiune, nu se pretinde esamenul de calificațiune, ci numai să dovedescă înaintea auctorităților supreme confesionale, cându acestea esaminează școlile, că au desteritatea de a propune: „Azon nem okleveles tanítók, a kik a jelen törvény kihirdetésekor már hivatalban voltak, állomásikon meghagyatnak ugyan, de köteleességök az iskolákat vizsgáló főhatóság előtt tanításbeli jártasságukat és ügyességüket igazolni. A kik ezt igazolni nem tudják, a nyári szünnapok alatt a legközelebbi képezdében póttanulásra köteleztethetnek." Este însă evidentu, că învățătorii din comitatul Solnocu-Doboca aplicați înainte de 1868 toți și-au dovedit desteritatea în a propune înaintea auctorităților lor, căci altcum nu ar fi fostu lăsați să funcționeze până acum, ori ar fi fostu constrinși, ca preste vară să frecventeze cursurile suplimentare

cu șlepu, nu arare ori e o primejdie nelucetată pentru sănătatea prunciloru săi.

Multe lucruri, despre cari mai scrie dșora Kuhnów, trebuie să le trecu neamintite. Dar unulu totuși nu-lu trecu. Dinsa timbréză de forte rea datina de a da amindouorū picioru încălțăminte de construcțiune egală intru tôte. Ca și cum numai picioru bărbatilor ar fi vrednice de considerațiunea, ca unulu să se numescă picioru dreptu și celalaltu picioru stângu, și amésuratū acestei deosebiri să li-se gătescă încălțăminte. Dór și urma, ce o lasă picioru în pulvere și năsipu, spune limpede, că atâtu celu dreptu câtu și celu stângu pretindū încălțăminte de o construcție diferită, adecă tutórsă. Multele picioru deformatate dovedescū până la evidentă, câtu de multu pécătuescū ómenii în privința acésta. Dșora Kuhnów pretinde decī dela pantofari, ca ei să gătescă pe sama damelorū încălțăminte elegantă și coréspondétore recerintelorū de modă, dar coréspondétore cu o cale și minții sănétose.

Speru, că șirurile acestea nu voru fi spre supérare. Cum s'ar și puté așa ceva, cându ele reproducū idei dintr'o carte scrisă de mâna gingașe și energică deodată a dșorei Dr Anna Kuhnów?

dela proxima preparandie. Nici unulu decī din acești învățători să nu se lase a fi scoși din școlă, cu atât mai virtosă, că precum vomu vedé indată, dela dînșii nu se pretinde nici măcar cunoștința limbei magiare.

Mai departe între cei 56 învățători sunt unii, cari au absolvat cursul preparandialu dela anul 1882 încóce, și cari în sensul paragrafulu 6 din articolul de lege XVIII din 1879 au depus esamenul de calificațiune înaintea inspectorulu scolasticu regescū și au obtinut diploma de calificațiune subscrisă și de acesta. Dacă acești învățători nu ar sci limba magiară, pe cum prescrie legea, atunci inspectorulu scolasticu regescū s'ar fi opus în sensul aceluiași paragrafu la estradarea diplomei de calificațiune. Decī învățătorii, cari au astfelu de diplome, să nu se lase a fi înlăturați din postu, ci să cêră respectarea legii. Totu asemenea să facă și învățătorii, cari au absolvat preparandia înainte de 1872. Pe aceștia articolul de lege XVIII din 1879 în paragrafu 3 nu-i obligă să și însușescă limba magiară și astfelu dînșii sunt îndreptățiți a funcționa ca docenți și fără de cunoștința acestei limbi. E dreptu, că Ministrul de culte și instrucțiunea publică prin ordonanța sa de datu 28 Maiu 1885 Nr. 20301 pretinde, ca acestorū docenți să li-se dea câte unu suplentū pentru limba magiară. Însă abstragendū dela aceea, că pretensiunea Ministrulu nu este basată în lege, noi credemū, că senatele scolastice concernente sunt datore să arete dlui Ministru pe calea venerabilulu Consistoriu, că nu sunt în stare a mai ținé și docenți suplenți pentru limba magiară, și e posibilu, ca Ministrul să abstea dela acéstă pretensiune, dacă nu de dragulū Românilorū, celū puțin de dragulū Sașilorū, la a cărorū insistință a emanatū ordonanța de sub Nr. 3812 din a. c., în care însuși Ministrul dice, că să i-se arete casurile, cându respectiva comună bisericescă nu pôte să mai aplice pe lângă unu învățătoriu ordinaru din celealalte studii, și unulu specialu și suplentū pentru limba magiară.

Mai grea este situațiunea învățătorilorū, cari au absolvat cursul preparandialu între anii 1872 și 1882 și în sensul paragrafulu 3 din articolul de lege XVIII din 1879 în decursu de 4 ani dela intrarea acelei legi în vigore nu și-au însușitū limba magiară așa, încâtū să pótă depune esamenul specialu de calificațiune din acéstă limbă. Acești învățători însă să se oblige în sensul ordonanței ministeriale din 1885 citate mai susu, că în anumitū terminu voru depune acéstū esamenul.

Așa dară senatele scolastice greco-catolice din comitatul Solnocu-Doboca, după părerea noastră, să cerceteze starea lucrulu cu privire la calificațiunea învățătorilorū lorū și să esamineze, că ore pretensiunea comitetulu administrativu este conformă cu dispusețiunile legii? Și dacă voru observa, că acelu comitetu nu respectéză legea, să cêră dela Venerabilulu Consistoriu din Gherla, ca în interesulū biețilorū docenți, pe

cari nu este iertatū a-i arunca în nefericire în contra legilorū esistente, și chiarū și în interesulū școlilorū confesionale, a cărorū esistință trebuie să zacă și la inima Venerabilulu Consistoriu, să protesteze în contra volnicilorū comitetulu administrativu. Dacă Consistoriulū nu și-ar face datorința, — ceea ce nici de cum nu ne vine a crede, — atunci docenții, cari în sensul celorū desfășurate se simțescū jigniți în drepturile lorū garantate prin lege, să protesteze ei însiși la comitetulū administrativu și de aci — în casu de lipsă — până susu la Ministru, și dacă nici aci nu voru afla dreptate, să denunțe nedreptatea înaintea lumii, ca să se vadă, că nu suntemū într'unu statū de dreptu, ci într'o societate, unde numai volnicia și nedreptatea stăpânesce și grasséză.

Mai observamū în fine, că în timpulū din urmă s'a introdusū praxa volnică de a delătura pe învățători fără de nici unu dreptu basatū în lege. După părerea noastră Ministrulū n'are nici unu dreptu a delătura pe învățătorii confesionalū necualificați, de órece paragrafulu 15 din art. de lege XXXVIII din 1868, paragrafulu 6 din art. de lege XXVIII din 1876 și paragrafulu 6 din art. de lege XVIII din 1879 numai la aceea îndreptătescū pe Ministru, că dacă o școlă confesională nici după 3 admonițiuni date totu la o jumătate de anu nu ar delătura scăderile sale, și prin urmare și pe învățătorilū său necualificatū, atunci Ministrulū are dreptu să ridice în respectiva comună școlă comună neconfesională și să oblige și pe credincioșii respectivei comunități bisericesci a contribui la susținerea acestei școle.

Să susținemū decī lupta cu bărbăție pe basa legilorū esistente, și atunci multe din școlile noastre se voru puté mântui, ér numărulū celorū 56 învățători prigoniți se va reduce pôte la a deca parte.

Revistă bisericescă.

Din Patrie.

Comisiunea mixtă de 31 membri esmisă în cestiunea autonomiei a ținut conferință în 24 Febr. în palatulū primatulu din Budapesta sub presidulu primatulu Vaszary. Membrulū comisiunii Gajzágó în unu discursu mai lungu espune antecedentele congresulu din 1870—71 în cestiunea autonomiei și propune: 1. Ca în con vocarea congresulu alu II-lea pentru autonomie comisiunea să primescă fără modificare regulamentulū lucratū în 1869; 2. ca comisiunea să nu se pronunțe asupra elaboratulu primulu congresu regnicolaru în cauza autonomiei, ci să declare, că spre acésta socotesce competentu numai congresulū alu doilea. Canoniculū dela Oradea-mare Vela prima parte a propunerii lui Gajzágó o primesce, dară ce privesce organizarea autonomiei declară, că după ce provincia mitropolitană gr. cat. de Alba-Iulia, căreia aparține și diecesa gr. cat. de Oradea-mare, își are reședința în Blășiū, care este în Ardélū, dînșulū protestéză în contra îngremiării

dieceșii gr. cat. de Oradea-mare în autonomia din Ungaria, și cere, ca protestul său dat în scris să se inferească din cuvânt în cuvânt în protocolul conferinței. Polonyi dice, că comisiunea este convocată spre a-și da părerea asupra obiectelor puse la ordinele zilei, deci nu poate primi atari proteste. Majoritatea a fost de părerea lui Polonyi.

Comisiunea a primit propunerea lui Gajzágó cu adausul, că ar fi de dorit, ca guvernul să arete congresului, ce se va convoca, cari puncte din elaboratul congresului trecut nu pot rămâne nemodificate sau din considerațiunea dreptului public, sau din a înaltului drept de patronat.

Revistă politică.

Afaceri interne.

Desbaterea generală asupra proiectului de lege despre căsătoria civilă se continuă în camera deputaților. Dintre oratorii mai însemnați au mai vorbit în 22 a l. tr. ministrul Szilágyi. El în discursul său după ce cercă a arăta, că proiectul este reclamat de interesele țerei, polemizează cu oratorii opoziționali, în deosebi cu Apponyi, a cărui discurs urmându-l punct de punct se încercă a slăbi și răsturna argumentele aduse de Apponyi în contra căsătoriei civile obligătoare. După părerea dlui ministru de justiție căsătoria civilă obligatorie (?), prin care cetățenii se emancipează deplin de sub biserică, corespunde mai bine liberalismului. (Adeca a face silă conștiinței corespunde mai bine liberalismului. N. R.)

În 23 a vorbit deputatul Hoitsy, care deși primește proiectul, totuși declară, că nu consideră de oportună căsătoria civilă obligatorie din punctul de vedere al binelui public; principiile liberale la guvernul actual au devenit fraze goale.

Ministrul Csáky dice, că proiectul din cestiune nu cade în resortul său, dară pentru aceea totuși vorbește, fiindu acela în legătură strinsă cu celelalte cestiuni bisericesci, la sulevarea cărora a cooperat și dînsul. Mărturisește dl Csáky, că punctul de mănecare al reformelor bisericesci este ordinațiunea dată de dînsul în 26 Februarie 1890, pe care supremul for judicial a declarat-o de legală. Guvernul s'a arătat aplicat, ca estrasele de botez să se străpună dela un preot la altul prin mijlocirea pretorelui, dară preoții catolici nu s'au învoit nici la acesta. Ca statul să nu se subordineze unei confesiuni, nu a restat decât a se introduce o serie de reforme, prin cari toate confesiunile se pun pe același nivel. Despre art. de lege 53 din 1868, la care țin protestanții, dice, că această lege nici când nu a fost executabilă decât pe hârtie. Confesiunile, ce duc lipsă materială, vor fi ajutate din partea statului; cu autonomia catolică încă se ocupă.

A urmat apoi vorbirea de mult așteptată a fostului ministru-președinte Szápáry Gyula, care a fost ascultată cu atențiune și aprobări din partea opoziției.

El a spus istoricul și urmările ordinațiunii din 26 Febr. 1890 accentuându, că și preoții peotestanți au botezat prunci născuți din căsătorii mixte cu desconsiderarea ordinațiunii ministeriale, și cu toate acestea numai preoții catolici au fost pedepsiți. Frecările confesionale n'au existat înainte de numita ordinațiune, numai ea le-a provocat. Oratorul crede, că nu va comite nici o indiscrețiune, dacă va descoperi unele momente cu privire la nascerea cestiunilor bisericesci politice. Partidul liberal în programul dela 1892 nu a cuprins cestiunile bisericesci de ași, și pentru aceea nu s'a făcut amintire de ele nici în discursul de atunci al tronului. Ideea, că la casul când s'ar retrage ordinațiunea din Februarie, trebuie introdusă căsătoria civilă, s'a enunțat mai întâi în adunarea protestantă dela Komárom. El în numele liberalismului află mai corespunzătoare căsătoria civilă facultativă. Presa liberală numai catolicilor le ia în nume de rău, că voescă a trăi după învățăturile religiei lor, pe când de Jidovi, Protestanți și alte confesiuni nu se ocupă. Căsătoria civilă obligatorie subminză simțul religios al popoului și vine în conflict cu conștiința majorității națiunii. De aceea dînsul nu o primește. Este o mare ușurătate din partea guvernului, că s'a încercat a introduce matriculele de stat înainte de a avea organele de lipsă spre acesta; notarii și altcum sunt prea îngrămădiți cu lucrul. Vorbirea contelui Szápáry a produs o adevărată nervositate în tabăra guvernamentală.

Ministrul președinte Dr Wekerle Sándor, aludându la contele Szápáry observă, că cei ce se mărturisesc de ultramontan și reacționari, vrându vor fi purtători de șlepe al episcopilor. Schimbarea în politica bisericescă a guvernului, nu s'a întâmplat în Novembre 1892, (când a ajuns Wekerle ministru-președinte,) ci în Mai. Adunarea din Komárom, la care a făcut alusiune Szápáry, s'a ținut în Septembrie 1892, pe când ministrul de culte în vara aceluși an și-a formulat programul în scris și l'a comunicat ministrului-președinte de atunci, contelui Szápáry. — Acesta decherea, că programul contelui Csáky a fost numai o părere individuală.

În ședința din 24 Februarie a vorbit pentru căsătoria civilă Pulszky Ágost arătându, că numai prin introducerea căsătoriei civile obligatorii se poate ajunge la judicatura unitară în cestiunile matrimoniale.

Hortoványi József directorul dîrului clerical „Magyar Allam“ combate proiectul din punctul de vedere al moralității publice. El arată cu numer, că în Franța și Germania, unde este introdusă căsătoria civilă obligatorie, de creștinarea societății și imoralitatea crește cumplită. În orașele mai mari din Franța numărul născerilor nelegiuite se urcă la 35 %. O parte mare din princi aceștia sunt espusi, era alții crescuți în asile publice, unde în urma grijii rele mor 34 % din ei. 94 % din vagabunși, hoși și alte gunoe ale societății se trag din

căsătoria civilă. În Berlin din 1875—1879 au omis binecuvintarea bisericescă 60 % din numărul celor căsătoriți, în Magdeburg 50 %. Tot în acest interval în Berlin au rămas nebotezați 61.475 de prunci născuți partea cea mai mare numai din părinți protestanți. În Berlin dintre prunci născuți din părinți protestanți s'au botezat în 1879 numai 25 1/2 %, în 1880 19 %; din căsătorii mixte în 1879 16.9 %, era în 1880 16.8 %. Din atari prunci, precum observă oratorul, cresc dinamitarzii.

Horváth Gyula (din partidul național) polemizează cu contele Szápáry. Deputatul Horváth dorește primirea proiectului, deși tactica guvernului nu o aprobă.

În ședința din 26 primul orator a fost canonicul dela Alba-Iulia Dr. Tódor József. El a fost ales deputat guvernamental, dară politica bisericescă a guvernului l'a silit să iese din partidul guvernamental. Tódor aprobă, că căsătoria civilă sub ori ce formă nu numai vine în conflict cu dogmele bisericii catolice, ci are o influență stricăcioasă asupra simțimentului religios, prin ce șgduie bazele familiei, a societății și a statului. Arată, că închierea căsătoriei totdeauna a fost împreunată cu ceremonii religioase; espune contrastul dintr-o căsătorie civilă și cea bisericescă. Nu numai din punctul de vedere religios-moral și social, dară și din punctul de vedere național află de periculoasă căsătoria civilă. Cetățenii de limba magiară din cauza căsătoriei civile se înstrăineză de stat și prin acesta și de națiunea magiară.

Contele Bethlen Gábor vorbește în contra proiectului și reprobă politica de naționalitate a guvernului, a cărui procedură fără de tact este cauza, de cestiunea română preocupă și acum țara în un mod neplăcut.

Ministrul Wekerle vorbește de nou. El dice, că originea reformelor nu e a se căuta în ordinațiunea din Februarie, (Se vede, că-i invidiază gloria colegului său Csáky. N. R.) ci ele preocupă spiritele de mai înainte. Matriculele de stat și căsătoria civilă pentru catolici nu numai că nu sunt stricăcioase, ci sunt chiar avantajoase. (Pentru catolicii liberali ca dl ministru. N. R.) Între dînsul și între Apponyi numai cea deosebire este, că dînsul voescă a despărți statul de biserică, pe când Apponyi nu voescă. Apoi desvöltă avantajele căsătoriei civile obligatorii față cu cea facultativă. Autonomia bisericii o voescă și el, dară așa, ca să fie deplină, și drepturile regelui apostolic să rămână neatinsă. Ajutorarea bisericilor și regularea congruei încă o dorește. Guvernul nu se poate învoi, ca să se rebonifice preoțimea pentru daunele, ce le-ar suferi prin luarea matriculelor, de-orece aci este vorba numai de străpunerea la alte organe a unei funcțiuni de stat. Nu stă, că purtarea matriculelor civile ar fi împreunată cu cheltueli mari. (Ore?) Polemizează cu Tódor, Apponyi și Szápáry, dicându despre cestu din urmă, că nici el nu știe, ce voescă.

În ședința din 27 Febr. a vorbit pentru proiectul guvernului Kossuthistul

Komjáthy, purtându-se ca cel mai incarnat guvernamental. El a atacat aspru pe Polonyi și Ugron, cu cari în alte cestiuni se unesc.

Contele Pongrácz dăce, că el nici când nu a fost amic al căsătoriei civile. Recepțiunea Jidovilor o primesce, dară așa, ca ei să nu se facă creștini, și nici dela dînsul să nu poftescă nimeni, să se facă Jidovii. Mai bine ar avea grije guvernul de bunăstarea poporului, decât să-l lipsescă de unica mângăere, de religione.

Szmialovszky se mărturisește de catolic bun, dară pentru aceea votează căsătoria civilă, însă îi cade greu, că unii vreă să-l escomunică pentru acesta. Apoi se ocupă mai pe larg de cestiunea congruei și prezintă un proiect de rezoluțiune, prin care se îndrumă guvernul, ca să dispună a se regula definitiv congrua cât mai curând.

Hódossy vorbește în sensul discursului lui Apponyi. Guvernul a făcut cestiune de cabinet din cestiunile bisericesci-politice, și acum totu recurge la ajutoriul opoziției. La un atare guvern nu-i poțe vota proiectele.

Serbia.

În Serbia lucrurile se dezvoltă totu în mai spre rău. Radicalii atîță poporul contra guvernului și a dinastiei și pe totu momentul se poțe nasce în țară o revoluțiune formală. Stările anormale din Serbia au atras și atențiunea srăinătății. Diarul englez „Standard” propune, ca Austro-Ungaria, România și Bulgaria să împartă între sine Serbia. Foaia „Red”, organul semioficios al actualului guvern sêrbesc, impută radicalilor, că manevrele lor sunt periculoase nu numai pentru Serbia, ci chiar pentru pacea Europei, ăra pe patrioții sêrbi îi provocă, ca să fie concilianți și în fața pericolului să se afle uniți.

De câteva zile circulă scirea, că Austro-Ungaria ar fi dat ordinu, să se concentreze armata la confiniile din spre Serbia ale Monarhiei, ca la casul cându ar erupe revoluțiunea în Serbia, să o pôtă suprima. Scirile acestea se desmintu din parte oficiosă.

Simici ministrul-președinte sêrbesc a fost în zilele acestea la Viena, unde a avut o convorbire mai lungă cu ministrul de externe contele Kálnoky.

Correspondențe.

Din Archidieceasă 1 Martiu 1884.

Stimate Domnule Redactor!

Unele foi magiare aduc scirea imbucurătoare pentru toți șovinistii, că în comuna Sănmihaiul de câmpie 36 români gr. cat. ar fi trecut la cofesiunea calvină spre a se face maghiari. Între aceștia susțin ele, că este și proprietariul N., fiul fostului protopop gr. cat. din acea comună.

„Paserea mălaii viscă,” dăce proverbiul românesc. Șovinistii nu mai cugetă decât la magiarisare, și de aceea nici nu e mirare, că vedu progrese de ale magiarisării în nisce aparinte fără nici o valoare nici românescă, nici ungurescă, nici gr. catolică nici calvină. Nu între cei ce s-au făcutu calvinii în Sănmihaiu, este și N., ci N.

a dusu cu sine la Calvinii câțiva slujbași de ai lui, cu totul 25 suflete cu femei cu copii cu totu. Și pentru ce? Dora N. a cetitu „Institutiones religionis christianae” a eresiareului Calvin și de acolo s'a convinsu, că creștinismul adevărat și genuin este în calvinism? De unde! N. cu greu credu că știe și că ce deosebire este între cofesiunea calvină și între religione gr. catolică. Ci s'a făcutu calvinu, pentru că deși a amenințat multu cu trecerea la „altă cofesiune”, Consistoriul din Blăși totuși a aflatu, că nu se unesc cu principiile dreptății, ca să-i împlinescă rugarea și să lipsescă de beneficiu pe un preot abilitu, inteligent și meritatu. Și apoi ca să nu fie singuru, a mai dusu N. . . . și câțiva slujbași de ai lui cu sine, ca să jôce comedie cu ei. Acești nefericiți însă nici pe departe nu au de gându să rămă în calvinism.

Durere, că chiar fiul unui protopop venerand gr. cat. și-a uitat de sine într'atâta, de a aruncat astfel cu tină în memoria tatălui său. Aă acesta este chemarea inteligenței noastre multe puține, ce o avem pe la sate? Decătu mulți atari inteligenți ca N., mai bine nici unu. Preotul din Sănmihaiu într'altel a asigurat până acum două școle, așa câtu fără repartitiuni potu fi plătiți învățătorii ușor cu salariul de 300 fl. Și acum la dorința lui N. acestu vrednicu preot să fie pus în uliță, că dacă nu, N. se face calvinu! Biserica noastră numai câștigă. dacă atari omeni iesu din sinulu ei.

Altecum mai sunt și pe airea „inteligenti” dela sate, cari ar dori, ca totă sôrtea preoților să fie în mâna lor, câtu să-i pôtă scote din parohie mai ușor ca pe servitori, cându nu le place ceva. Pe calea acesta se recomandă unii inteligenți de ai nostri dela sate, cându poftescu, ca în afacerile externe bisericesci să aibă mai multă parte ca până acum? În locu de a da preoților ajutoriu în timpurile aceste grele învață pe popor, să se facă calvinu, dacă Consistoriul nu scote pe preot afară din parohie, ori are vină ori nu. Mâna lui Dumnezeu însă îi va ajunge pe toți aceștia mai iute ori mai târziu, căci Dumnezeu nici nu grăbesce, nici nu întărdie, și nu suferă, ca ore cine să folosescă religione ca mijlocu de răsbunare.

Primiți etc. C . . . u.

Încunoscințare. 1)

Subscrisul aduc prin acesta la cunoscință publică, cumcă din opulu „Cuvinte de aurii sau învățăturii înțelepte date de un părinte fiului său” mai dispunendă de esemplare și dorindă a contribui și eu cu ceva la ajutorarea gimnasiului din Blăși, oferesc jumătate din venitul esemplarelor, ce mai am, pentru acelu gimnasiu și spre a înlesni procurarea opulu, reduc prețulu lui la 50 cr. + 5 cr. porto esemplariul broșurat. Comandele se pot face mai ușor prin asemănățiune postală la subscrisul ori la Ioan Dolianu factorulu tipografiei diecesane în Gherla (Szamosujvár).

La timpul său voi publica o dare de samă, cine și câte esemplare a procurat, și jumătate venitul îl voi trimite la locul destinațiunii sale.

Să ne aducem dară aminte de mama, carea crește la sinulu său atâția fil!

Seplac p. u. Szamosujvár la 21 Februaru 1894.

Cu totă stima Ioan Sonea,
preot gr. cat.

1) Tote diarele române sunt rugate a publica acestu anunț.

Dare de samă.

Subscriși aducem la cunoscință On. publicu, că la producțiunea teatrală-declamatrică aranjată de meserieșii români din Blăși în sara de 24 a c. a încursu suma de 158 fl. 90 cr. — Suprasolviri au încursu dela Domni: Ștefan Olteanu măsariu în Blăși 20 fl., I. M. Moldovanu canonicu 5 fl., Ioan Marele (Săncel) 1 fl. 80 cr., Ungăr Gyula 20 cr., Dr. Isidor Marcu 1 fl., Dr. Aug. Bunea 20 cr., Dr. Vas. Hossu 20 cr., Vas. Bersanu 60 cr., un studentu din Brașov 2 fl. 20 cr., Ioan Stoica 40 cr., Ioan Germanu 1 fl., A. C. Domșa 20 cr., Isidor Domșa 10 cr., David Radeș 20 cr.

Subtragenduse spesele de 75 fl. 90 cr. din venitul de 158 fl. 90 cr. rezultă un venit curat de 83 fl., care sumă s'a predatu Domnului Dr. Augustin Bunea pentru colecta gimnasiului din Blăși.

Totodată aducem multămita cea mai căldurosă On. publicu pentru bunăvoința, cu care ne-a întimpinat și la această producțiune, și ne rugăm, ca și pe viitor să ne onoreze cu sprijinul său.

Blăși 28 Februaru 1894.

În numele meserieșilor:

Aug. Coltoru. Ștefan Olteanu.

Noutăți.

Dotățiune sistată. Suntem informați, că guvernul a sistat ajutoriul de 10000 fl. v. a., ce se da din fondul religionariu ca dotățiune anuală diecesei gr. cat. române de Oradea-mare. Din dotățiunea acesta se ajuta seminariul de băeți, se susține tinerii în seminariile teologice străine și din 1884/5 și în seminariul archidieceșan din Blăși, se da o remunerațiune notariului consistorialu, se ajuta fondul de pensiune al preoților diecesani și se acoperia o parte a speselor bisericeii catedrale. Causa la sistarea acestei dotățiuni anuale se dăce a fîngreunarea preste măsură a fondului religionariu, pe care îl așteptă sarcini nouă cu regularea congruei. Dacă așa stă lucrul, atunci calea dreaptă ar fi fostu reducerea proporționată a tuturor dotățiunilor, ce se dau bisericeii catolice din Ungaria, dară nu sistarea întregii dotățiuni, ce din timpuri vechi a primit o diecesa gr. cat. română de Oradea-mare.

Reuniunea de consum asociare în Blăși și-a ținut în 1 Martie a II-a adunare generală, care a fostu foarte bine cercetată din partea dnilor acționari. Din raportul comitetului administrativ și al comitetului de supraveghiere s'a putut convinge ori cine, că această întreprindere atatu de folositoare pentru popor prosperază din zi în zi. Este destul, să amintim, că prețulu de vindare s'a redus la toți articlii de comerț în Blăși și juru, și că la 30 de prăvăli de pe sate își procură marfa dela „Consum”.

Procesu de presă s'a intentat „Foi poporului” pentru o corespondință publicată în 13 l. tr. înainte curții cu jurați din Clăși. Acuși sunt învățătorul Petrovic din Torna ca auctorul corespondinței, I. Russu-Șirianu ca redactor și I. Popa-Necsa ca editorul Foi.

Svetozar Hurban Vajanski marele naționalist slovac în 17 Febr. a scăpatu din temnița de stat din Seghedin. În Budapesta s'a dat în 24 Febr. un banchet în onorea lui. La banchet au participat și tinerii slovaci, români, sêrbi, croați și boemi, cu totul la 160 de persoane.

Carte medicinală gratis. Din „Tratatul bolilor acute infectătoare” mai dispun încă de 150 de esemplare. Pe acestea m'am decis a le da gratis bibliotecelor și școlilor populare românești, apoi învățătorilor, universitarilor, teologilor și studenților români din Ungaria și Transilvania. Cei cari voesc a ave această carte folositoare, o pot primi îndată trimițendă la adresa subscrisul numai 30 cr. pentru fiecare esemplar ca spese pentru porto postal și pachetare. Terminulu până în 25 Martie a. c. Simeon Stoica medicu cercual în Rodna veche Comitatul Bistrița-Năsăud.

PARTE SCIINȚIFICĂ-LITERARĂ.

XVII.

Aug. Tr. Laurianu despre S. Unire.

Nici unul dintre scriitorii nostri nu a folosit, — se înțelege, că cu scopul bun de a deștepta și cultiva simțimentul național românesc, — atâtea ficțiuni, ca tocmai Laurianu. Ficțiuni sunt nenumărate în „*Tentamen criticum*“. Numai scurta rugăciune „*Tatăl nostru*“ ne-o prezintă Laurianu în 5 faze închipuite, adică nedovedite prin nici un document istoric, ér cându ajunge la ultima fasă, care ar fi să fie cea de astăzi, ne prezintă un „*Tatăl nostru*“, care nu se pronunță nicăiri de buze românesce. ¹⁾ Așa face el și cu istoria. A vădutu, cum era biserica românească pe la anul 1850 și cum era pe atunci biserica săsescă luterană din Transilvania, și fiindu că i-s'a părutu, că din organismele esențiale deosebite ale acestor două biserici s'ar pute forma un nou organism bisericesc pe base reprezentative, îndată s'a apucat de lucru și a născocitu pentru Români o constituțiune bisericescă mai multă protestantă, decâtu orientală, despre care dice, că Românii au păstrat-o „*in decursulă seculilor până în ziua de astăzi*“. ²⁾ Și mulți cred până în ziua de astăzi, că așa a fost, ér organe de publicitate conduse de omeni fără de știință și pregătire de lipsă, cum este „*Gazeta Transilvaniei*“, nutrescu cu entuziasm astfel de prejudeții și prin acesta producă turburare în conștiința religioasă a Românilor, încatu rămăi uluitu vădendu pe mulți cerendu în numele „*pravilei*“ și alu sfinților părinți orientali pentru biserica orientală astfel de instituțiuni, cari numai în numele ereticilor Luther și Calvin s'ar pute da.

Creșdendu Laurianu, că este bine, să aibă Românii nisce exemple mari de bărbăți statornici în credința strămoșească, îndată s'a apucat și le-a făurit. Pe Mitropolitul Ilie Iorestu (1641—1643) și Sava Brankovici (1656—1680) îi face martiri și sfinți. ³⁾ Iusă Ilie Iorestu nu a fostu maltratat și depus din arhierie, pentru că ar fi fostu „*apertoriu zelos alu religiei sale*“, ci pentru faptele lui cele urte. George Șincai ne spune după un manuscris vechiu următoarele: „*Totă despre Mateiu-vodă așa scrie Herman în analii ceii cu mâna scriși: „In anul 1638 Mateiu-vodă a comandat lui Rákoczi pe un călugăr (anume Elie Ioresti), ca să fie vladică Românilor (din Ardeal). Acesta în vizitații a făcutu *necurățiri*, au poruncit de l'au desbrăcatu afară din Belgrad (în anul 1643) ect.“* ⁴⁾ E drept, că Șincai nu crede, că Ilie Iorestu ar fi fostu destituit pentru faptele indigitate, și inclină spre credința, că acestu Mitropolit ar fi fostu pedepsit numai pentru că „*n'au primitu catechismul*“ (celu calvinescu). ⁵⁾ Dar spre dovedirea aserțiunii sale nu aduce nici un document, care să pôta răsturna aceea, ce se dice în diploma lui George Rákoczi din 10 Octombrie 1643, unde apriat se spune despre numitul Mitropolit: „*Quippe qui . . . perversorum morum suorum et affectuum praecipitatus, detrususque in baratrum variis semet ipsum nefandis vitae maculis implicuisset, munusque suum Vladicale vitae dissolutionis detestandis nequitiis offuscaturum fecisset, fuisset compertus etc.*“ ⁶⁾ Noi nu credem, că Ilie Iorestu să fi fostu așa de stricatu, însă din acesta nu urmază, ca noi — fără documente pozitive la mână — să-lu declarăm martir și sore pe firmamentul bisericei orientale.

Pe Sava Brankoviciu Laurianu îl pune în ceta sfinților fără nici un document despre sfințenia vieții lui.

¹⁾ Op. cit. pag. LVII.
²⁾ Veđi Documente istorice despre starea politică și ieratică a Românilor din Transilvania, Viena 1850 pag. 184 și urm.
³⁾ Veđi docum. ist. etc. pag. 111 și 129 și 130 și Magazinul istoric etc. III pag. 231 și 260.
⁴⁾ Chron. an. 1638.
⁵⁾ Chron. an. 1643.
⁶⁾ Veđi documentul latinesc în Magazinul istor. III pag. 249 și urm.; ér românește la Șincai Chron. an. 1643.

Noi nici nu pricepem, pentru ce se insistă atâta asupra sfințeniei lui Sava, căci și dacă acesta ar fi fostu sfințu, gloria este a Sărbilor și nu a Românilor, de-orece acelu Mitropolit a fostu Sărbu. ¹⁾

De altă parte nu avem nici un singur document, din care să se pôta deduce sfințenia lui Sava. În diploma lui Mihail Apafi din 28 Decembrie 1680 se dice, că Sava a comis crime ne mai auđite: „*Semetipsum horrendo incestus vitio, cum adultera fratris sui germani concubina, sorore videlicet consanguinea sua, variisque nefandae vitae maculis implicuisset.*“ ²⁾ Faptele acestea scârbóse fusu-și Cipariu le trage la îndoelă, și noué încă ni-se parú de necredutu. Cu tóte acestea, cându avem astfel de documente, cari mărturisesc despre viața desfrinată a lui Sava, și nu avem nici un document, care să mărturisescă despre viața lui sfințu, nu putem nici de cum să declarăm pe omul acesta de sfințu. Se va dice pôte, că Sava este de a se considera între sfinți, întru cătu a murit între chinurile, ce le-a suferit pentru credința sa. Însă nici această presupunere nu are temei. Sava a fost de acord cu calvinii în ceea ce privește credința. Acesta se vede din diploma lui George Rákoczi de datu 28 Decembrie 1656, unde Sava a fostu denumit episcopu numai la recomandarea superintendentului calvinescu, ceea ce nu s'ar fi întimplat, dacă dñsul nu ar fi fostu de acord în lucrurile de credință cu superintendentele. Se dice adică în diplomă: „*Quod cum honorabilis Szava Brankovitsch et Korenitsch ab admodum reverendo Viro Georgio Isulai universarum in Regno Transylvaniae Ecclesiarum orthodoxarum Superintendente, Albeni vero Concionatore singulari quadam intercessione commendatus nobis fuerit.*“ ³⁾ Afară de aceea M. Cserei scriitoriu reformatu ne spune, că pe Sava l'a adus la starea demnă de compătimitu, ce o aflăm în istoricii nostri, numai lacomia de bani a lui Székely László, care era rudă cu dñsul, și a lui Naláci István, cari amdoi s'au conjurat, să-lu aducă în disgrație înaintea principelui, să-l prădeze averea și să stórcă banii dela el; ceea ce le-a și succedut. ⁴⁾ Față cu aceste testimonii, cari apriat arată, că Sava nu a cădutu jertfă pentru credința sa, nu merită considerațiune aceea, ce ne povestesc Samoilă Klein despre unu cățel, pe care l'au adus la Sava, ca să-lu boteze în reședința lui Apafi din Blăși, și pe care nu l'a botezat din cauză, că cu o bucată de carne a dovedit, că acelu cățel se ține de religie calvinescă. ⁵⁾ Acestea le grăesc S. Klein numai din tradițiune, adică din poveștile bătânilor, și pentru aceea Șincai adauge: „*Așa scrie acestea Sam. Klein din tradania bătrânilor și decretul saborului mare; ci eu tradania despre cățel o țin numai poveste fără temei.*“ ⁶⁾ Ér Petru Maior povestea cu cățelul o aduce în legătură cu mórtea altui Mitropolit, și nu cu a lui Sava. ⁷⁾ Nu avem așadară nici o dovadă, că Sava ar fi fostu martir pentru credința ortodoxă.

Din cele arătate până aci pôte vedé cetitoriul, cătu de ridicul este Manegutu, cându vorbindu despre Mitropolitul Ilie Iorestu și Sava Brankoviciu, dice așa: „*Amu dori, să ni-se spună, cu cari dintre episcopii uniți următori nu suferu o paralelă dreptă acesti doi mari arhierii români, dacă și nu în privința dexterității, totuși în privința vredniciei, a culturii, a naționalismului și a zelului lor apostolescu? Și amu dori să ni-se spună: Nu cumva arhierii de mai târziu povățuiți de clerul latinu s'au arătat mai*

¹⁾ Veđi Cipariu Acte și fragm. pag. 70 în nota a).
²⁾ La Cipariu ibid. pag. 60.
³⁾ Magazinul istor. t. III. pag. 253—254.
⁴⁾ Veđi Cipariu l. c. pag. 270.
⁵⁾ La Șincai chr. a. 1680.
⁶⁾ Șincai ibid.
⁷⁾ Ist. biser. Românilor pag. 80.

tarî în credința și romanitatea lor, decâtu acești doi martiri?“ ¹⁾

Tóte virtuțile înșirate în favorul celor doi Mitropoliți sunt luate din cele ce le-a scris Laurianu fără nici o dovadă, fără nici un document. Apoi noi întrebăm, că ce „*naționalism*“, și ce „*romanitate*“ a pututu arăta unu Sărbu ca Sava?

Cu astfel de studii „*național-istoric-religios*“ voescă dl Manegutu să reunescă pe Români! Dar nu te mira, iubite cetitorule, de o superficialitate atâtu de mare, căci Manegutu n'a cetit nici auctori, pe cari îi citeză. Despre acesta aducem unu esemplu. Oplu apărutu în Viena la 1850 sub titlul: „*Documente istorice despre starea politică și ieratică a Românilor din Transilvania*“ e numai *reproducerea aprópe fidelă* a unui studiu publicat sub același titlu din partea lui Laurianu în 1846 în „*Magazinul istoric*“, și cu tóte aceste Manegutu tracteză aceste opuri ca produse literare deosebite, emanate dela diverși autori, și anume celu dintăiu dela unu „*anonim*“, ér celu de alu 2-lea dela Laurianu, deși pe amindoué opurile acestea stă tipăritu la sfârșitu, că ele sunt scrise de „*A. T. L.*“ adică: Augustinu Treboniu Laurianu.

Premițendu acestea, să esaminăm acum testimoniul, ce ni-lu citeză Densușanu din Laurianu în contra sfinței uniri.

Laurianu dice: „*Pe lângă aceste Decrete și Mandate Imperiale, Guvernul și ordurile Transilvane sciură așa de bine să întórcă lucrurile, ca Românii să rămăi totu în starea de apăsă și de deșpoiați de drepturile cetățene. După Decretele Imperiale trebuia ca între cele patru Religii primite, Catolică, Luterană, Calvinescă și Ariană, să fie o egalitate perfectă, persoanele bisericesci să se bucure totu de aceleași scutiri, și libertăți, laicii să aibă totu aceleași drepturi, după starea lor de Nobili, Liberi și Omagi (Iobagi). Românii se număra acum între catolici, și trebuia atâtu în respectul bisericescu cătu și celu politic să se împărțescă de tóte beneficiile, la cari au dreptu Catolicii, dela Dregătoriile cele mai mari până la cele mai mici. Catolicii dobândiră multu prin unirea Românilor, căci își înmulțiră numărul în comparațiune cu celelalte secte, așa încatu le întrecă pe tóte, — el cel ce sub Principii Calvinii avuseră numai două biserici publice în tóta țara, și se reduseseră la unu număr atâtu de micu, încatu mai în urmă, cându se restabili Episcopatul Catolic sub Cariu și se introduse în Alba-Iulia Episcopul Georgiu Mártonfi, se afla în atare lipsă de Preoți, încatu protopopulu românesc, Petru din Daia, trebui să servescă oficiul în limba Românească la altariulu celu mare în biserica Catolică. — Dară Românii se socotiră numai ca înmulțitori de număr. — Dregătoriile politice în Transilvania se împart după proporțiunea celor patru Religii, pentru esemplu, la Guvernul provincialu, unde sunt 12 Consilieri, se punu câte trei din fiece care Religie. În numele Românilor se punu Unguri Catolici, — de-orece după dreptu, dacă nu doi, celu puțin unu ar trebui să fie Român. Așa e cu posturile de Secretari, de Concepști etc.; așa e la Cancelaria Aulică, așa e la Tribunalul Regal, așa e la Tesaurariatu, așa e la Școle, așa e la Dregătoriile din Comitate și din Scaune, așa e la alegerea Deputaților. Numai unde și unde se vede câte unu Român, și acela pus numai din alte cauze accidentale, dară nu din conformitatea de dreptu. Însă și acesta se întimplă numai prin Comitate și pe la Dregătoriile guberniale și camerale, dară prin Scaunele din fundul regal, unde sunt cei mai puțin Românii, nu se află nici unu Român în Dregătorie publică. — Așa de bine, dicu, sciură Ungurii și Sașii Transilvanii să-lu bată joc și de Decretele Imperiale și de drepturile Românilor. Românii afară de micile scutiri ale persoanelor bisericesci, nu do-*

¹⁾ Reunirea Rom. pag. 125.

bândiră nimica prin Unire, ba încă și perdură. Perdură independența lor ca Români și ca Religioși de ritul orientat, care o avea și mai înainte pe lângă toate asupririle, ce întâmpina de partea eterodoxilor; perdură Archiepiscopatul, căci acesta după unire se degradă la starea de simplu Episcop supus censurei Iesuiților și supremației Archiepiscopilor Catolici; perdură chiar naționalitatea. Cei mai mulți Români, cari se înalță cu încetul din întâmplare — însă după dreptele pretensiuni, cari le avea ca Români uniți, — la Dregătorii mai înalte între Ungurii catolici, trecură dela legea de ritul orientat la cea de ritul occidental, sub pretextul, că acestea sunt acum totuși una, și cu modul acesta se lăpădară și de națiunea lor și se ungeră. *Atari exemple avem prea multe.* Această strică atât de mult, încât Româniimea nu putu de loc să se ridice din starea de plebeitate, căci veri care se înalță preste dînsa, își și părăsiasă națiunea. — Vezi unde duc lucrurile intriga machiavelică! — Români ar trebui să știe, că ei sunt Români; și chiar când ar fi cu totul Catolici, ar trebui să se susțină ca Români și să figureze ca Români; *chiar când ar fi Catolici, ar trebui să-și aibă limba lor Română, Episcopul lor Română și bisericile lor Române, diverse de ale altor națiuni, care nu caută decât să-și înghită și să-și mistuască.* Ungurii și Sașii nu le-au voit, nu le voesc și nu le voru nici odată binele. Dară împărăția îi iubesc pe Români, ea i-a ajutat tot-deuna, ea îi va ajuta și în viitorii, numai ei să fie mai cu minte și cu mai multă curaj; să se unescă între sine, să învețe a-și cunoște drepturile, să învețe a și-le apăra, să rămână supuși credincioși ai împărăției, și să nu se lăse după cântecele celea amăgitoare ale Ungurilor și Sașilor.

Români! totuși binele vă vine dela împărăție, totuși răul vă vine dela conlocuitorii vostri cei despotici! — Imperatorul Iosif se fălia înaintea voastră, că e Imperator Romanorum. Aduceți-vă aminte de acest om mare.¹⁾

Acesta este testimoniul lui Laurianu citat în contra sfintei uniri de dl. Densușan.

Cine-lu cetesce cu atențiune, pôte observa ușor, că în acela se conțin multe, cari n-au de a face absolutu nimica cu unirea.

Așa de exemplu e dreptu, că Ungurii și Sașii nu lăsa pe Români uniți să se ridice în funcțiuni publice de stat. Însă acesta nu e vina sfintei uniri, ci a Ungurilor și Sașilor, cari chiar după afirmațiunea lui Laurianu „*asa de bine știură să-și bată joc și de decretule imperiale și de drepturile Românilor*“. În aceste cuvinte se pôte vedea lupta, ce a purtat-o curtea împărătescă cu națiunile privilegiate. Acea voia prin unire să emancipeze din sclăvia politică pe asupritul popor român; acestea nu voiau să știe nimic de emanciparea lui și se opunea cu îndărătnicie voinței și intențiunii bune a curții împărătesce. Lupta acesta dură și astăzi, căci deși avem legi aduse de însiși Ungurii și sancționate de Corónă, și deși Corónă a întervenit de repetate ori în favorul nostru, ér noi ne-am reclamat drepturile cu multă stăruință, totuși Ungurii nu voesc să ne dea nici măcaru drepturile asigurate în legile lor proprii. Dovadă despre acesta este trista realitate, că nici astăzi nu avem funcționari publici în administrațiune și magistratură în număr proporționat cu mulțimea Românilor. Astăzi după lege ca să poți ajunge în funcțiune, nu trebuie să fii uniu, ci este destul, să ai calificațiunea prescriasă pentru postul respectiv și să fii cetățenul alu statului ungaru, și cu toate acestea nu poți ajunge în funcțiune, numai pentru că ești Română. Nu este deci de vină religiunea catolică, ori s. unire, că noi Români nici în seculul trecut nici în acesta nu ne-am im-

părțășit și nu ne împărțășim în proporțiune dreptă din beneficiile statului, ci a fost și este esclusivismul de rasă alu națiunilor, cari vreți să trăescă din asuprirea noastră. Dacă cineva nici acesta nu ar voi să o pricépa, atunci să arete, că din punctu de vedere politicu ce au dobândit Români neuniți în seculul trecut și în seculul acesta prin aceea, că au persistat în neunire. Ore nu au fost ei mai asupriți, decât uniții, în seculul trecut, și nu sunt asupriți astăzi întocmai ca și Români uniți? Toți suntem astăzi asupriți, fără deosebire de uniu ori neuniu, din singura cauză, că vrem să trăim și să murim ca Români și nu voim să ne facem Magiari.

(Va urmă).

Mititelu.

Poveste din Portugalia.

(Continuare)

Dar, ceriul meu, cum mă schimbă deodată! Aprópe ca și califul din poveste, cându în locu de o buhă urtă vedu înaintea sa pe cea mai farmecătoare princesă din lume. Căci înaintea mea, — nu s'ar puté crede, dar e adevérat, — zăcea un porumbel drăgălaşu negru suriu. Resuffai una bună. Așa este, a fost un porumb negriu, în a cărui vesmintu sórele și-a țesut rațele sale verzi aurii, întocmai pe cum se vede acesta și la pãuni. Bietul animalu se părea foarte obosit. Fără de nici o împotrivire se lăsa să-lu țea în mână și să-lu neteșcă. Îmi aședai lampa pe o laviță de lângă patu, și începui a-mi privi mai deaprópe prada. O priviam din toate părțile, și degetele mele, cari le infundasem printre scamele cele moi de sub o aripă, deodată se atinseră de un obiect străinu. Éta-lu, — era o țidulă împăturată, legată cu un fir în juru de trupul paserei. Unu micu contrabandist, unu curieru de postă, care pórtă cu sine lucruri oprite.

Mă făcui stăpãnu preste obiectu, deși primii două mici ciocãnituri cu ciocul miculu animalu, prin cari voia să apere ceea ce i-s'a încredințat. Apoi sbura prin casă, în care timpu eu desfăcui epistola. Ea suna astfel:

„Iubită Elisă!

Éra a trecut o zi fără de nici un rezultat! . . . Tóte se pară a se fi conjurat în contra noastră! — Începui a mă teme, că nici odată nu voi fi în stare a implini condițiunea, dela care atîrnă învoirea mamei tale.

Ce să-ți mai spunu? Și acestea puține sunt de ajuns spre a-ți cauza o nopte fără somn și plină de griji. Dumneșeu cu tine, iubita mea!

Alu tãu Albertu.“

„Cine e acestu Albertu?“ mă întrebam. „Și acestă Elisă? Și ce să facu? Să dimitu porumbul mai departe, cu sau fără de solie?“ Apoi priviam animalul micu, care cu ochii săi încunjuți de un cercu roșu se părea, că-mi înțelegea gândurile, — și în inima mea se născu unu felu de căință.

Pășii nehotărțit afară pe verandă. Una dintre cele două lumini dispăruse, pe cându ceealaltă se mișca încolo și începea purtată de o mână iritată și îngrijată.

A vedea și a înțelege a fostu lucrul aceluia-și momentu. „Da, așa trebuie să fie,“ cugetam. „Acestu domn Albertu și-a concredut epistola durerósă solului, a închis feréstă, a stîns lumina și s'a dat odihnei binemeritate în buna credință, că afară toate sunt în ordine. — Însă de astă dată se înșală amar! Și pe cându horcăie și viséza, iubita lui Elisă alérgă neliniștită în timpu de

nopte ca unu sermanu sufletu, care nu-și găsese odihna, și cu farul în mână își dá totă silința, ca să arete pilotulu necredinciosu calea perdută. Pe credința mea! Acesta nu e nici mai multu nici mai puțin fără unu lucru de consciință, ori chiaru o atacare a dreptulu ginților! — Într'adevêru trebuie să lasu porumbul, să sbóre. — Tu hoțule micu, pentru ce ai și venit în lăuntru? — Dar aștepta! Să nu șicai, că ai ostenit în zădaru până la mine.“

Și cu acestea mă apropiă de parsechiu, care, între noi șis, nu cuprindea altceva, decât nisce sfărmituri de pâne și o mică sticlă de cognac. Tocmai voiam să-mi imbiu óspele cu de celu din urmă, mă îndestulă însă a-i presăra câteva sfărmituri de pâne. Ele nu au fostu desprețuite. Apoi prinsu pe micul fugariu, îi legăi éra scrisóra în juru de trup, deschise feréstă și-i dádu drumul.

Priviam după el, cum în sboru dreptu dispăru spre feréstă cea luminată de-a stînga mea. Așteptai vre-o trei sau patru minute, până se stîns lumina: posta sosise norocósă.

Abia cându se crepase de ziua, îmi căutasem așternutul, și numai decât mă confundai într'unu somn adâncu. Cându mă trezii, era deja timpul supremu a-mi face drumul șilnicu către clinică. Dar éta resturile de mâncare ale óspelui meu neașteptat, încă zacú totu aci, — uitându de clinică și de profesor saru la feréstă și pe verandă, îmi încordú din toate puterile vederea și éra și éra începui a calcula depártarea și direcțiunea celor două case de asară. Însă nici una nu am putut să o cunosc cu siguritate, ceea ce nu puțin m'a iritat.

Apoi alergai în cea mai rea dispoziție la aulă. Acolo profesorulu propunetoriu mă provocă la ordine, din care cauză am folosit unu răspunsu foarte neparlamentaru, și dacă mă scapa gura la câte o espresione ca: „La draculu cu porumbul!“ ori altele de acestea, din cându în cându toți colegii mei își îngrămădiau privirile asupra mea. Scurtu, totă ziua îmi merse réu.

Abia puteam aștepta sara, și deja în amurgulu serei mă aflam la postul meu. Însă aci te puteai totu înholba; nu aveam să cugetu altceva, fără că numai tatálu intrupat alu minciunei și alu intrigei umblă, să-mi încurce itele. Abia își întinse nóptea aripile sale umbróse, și îndată se lumină toate casele, toate feréstile! Aci nimica nu-mi putea ajuta, decât numai răbdarea.

Așteptam, și precum mi-se părea, cu o răbdare aprópe virtuosă, ce numai câte odată își țesia din alvie. „Dar cărați-vé odată la culcatu, ómeni renitenți! — Voi cu nimica nu sunteți mai bun decâtu lilieci și totă céta noptii! Sunt deja unspredece óre, și toți sunteți trezi și veseli, — și mâne dimineță nu vé veți puté smulge din pene!“ Și cu acestea daú una cu piciorulu în pãmîntă, pășescu pe dinaintea balustradei ca unu leu în închisóre și aruncu unul după altul mucerile de țigari în grădina vecinulu.

Dar, toate au în lumea acesta sfărșit. Batú în urmă două și apoi trei pătrare după unspredece, și acum privescu liniștitu, cum dispăre o lumină după alta. Abia mai ardeau vre-o câteva, și pe urmă cu câteva minute înainte de meșul noptii mai rămănu numai cele două cunoscute.

Mă bucuram din inimă. Însă numai pe unu moment. „Mișelulu de porumbu nu

¹⁾ Magazin istoric pentru Dacia, Bucuresci 1846, tom III. pag. 326—329 și în „Cercetarea istorică-critică“ a lui Nic. Densușan pag. 40—41, care însă nici aci nu a reproduș întregu textulu lui Laurianu, ca și prin acesta să lase pe cetătorii săi în nedumerire.

mai sosese, — nu-i nimica, — decât o curată întâmplare cu fereștile,“ astfel diceam, și îmi strîngeam dinții deolaltă de iritată ce eram, deși întru mine cugetam contrariul. „Dar ce pôte să-mi strice? — Ține-ți-vă taîna, voi ómeii tineri! — Dar comedia începuse să fie chiar interesantă, și fără de porumbă e perdută pentru mine!“

Priviam orologiul în totú momentul. Mai în urmă îl privei, cândú tocma sună prin aerú lovitura cea dintâi a órei a dóu-șpredecea. Privescú, și ce să veđi! Aceea-și scenă ca și în sara trecută! Luminile se mișcă încolo și încóce, ba mi-se părea, că chiar și persoanele din ferești le-ași fi distinsú mai bine.

Și cândú priviam așa de totú uitatú de mine, sosi acela-și porumbelú prin aerú, acela-și trupșorú negru sburá cãtrá mine prin întunerecú — și — nu numai de-a dreptulú în camerá, ci tocma la sfărmiturile, cari înainte le împărășiasem pe laviță.

Nuamăi decâtú despoii miculú prisoneriú de comóra lui ascunsă și cetescú. Era răspunsulú Elisei:

„Iubite Albertú!“

Nu-ți poți închipi, câtá spaímă a trebuitú să suferú! — Închipesce-ți numai, epistoleriulú nostru a ajunsú la mine numai după o jumătate de óră! Ađi nici nu mai cutezú, să-ți mai scriú așa de liberú ca până aci. Suntú sigurá, că Mititelú în calea sa de ieri nópte a fostú prinsú și despoiatú. Că așa s'a întâmplatú, vedú din chipulú, în care i-s'a legatú epistola ta. Tu nu o legași așa.

Dar să nu ne perdemú curajulú, iubite Albertú. Ce mama pretinde dela noi, este sigurú în favorulú nostru alú amindouora. Noi nu avemú avere, — dar suntemú tineri și plini de sperare, și ne iubimú împrumutatú. Ce are de a face, dacă tu nu afli îndată chipulú, care să ne asigure subsistínța? Dar, pentru Dumneđeu! Dacă Mititelú ar mai

rătăci înc'odatá, — — dacă ar ceti cineva aceste! — — Nu cutezú să mai adaugú ceva. Dumneđeu cu tine, scumpulú meu!

Nuamăi a ta Elisá.“

Sermana copilá! — Cătú de viú îmi puteam închipi turburarea ei sufletéscá la acelú cugetú, că unú ochiú străinú, neautorisatú, a privitú în taîna amorului ei. Dar réulú s'a întâmplatú și îmi producea nu puținá îndestulare.

Cu unú felú de bucurie réutációșá, abia cetindú foișóra, mă și grábisein a o lega érá în jurulú solului și a-i reda acestuia libertatea. Speram, că abaterea lui Mititelú întâmplatá într'unú timpú mai scurtá dela misiunea lui nu va fi observatá. Dar m'am înșelatú.

Diua urmátóre o petrecú érá în neráb-dare. În urmă la međulú noptii ajunse în mânilé mele o scrisóre drágálașe, care nu era destinatá numai Elisei. Écá-i cuprinsulú:

„Iubitá Elisá!“

Mititelú și ieri sará a popositú măi multú ca altá datá. Va fi așa dará, precum tu știi: corespondența nóstrá a ajunsú în mâni străine. Decumva o damá își bate jocú de noi, sperú, că cetindú acestea șiruri se va convinge, cătú de multú lucrá în contra tactului și simțului gingașú, ce este însușirea unei inimí femeesci nestrícate. Érá decumva este unú bărbatú, apoi să scie, că vinovatú este unei impertinente vrednice de compátimitú și unei curiosități condamnabile, ce numai din partea unui flăcú fără de caracterú se pôte aștepta, care numai sub scutulú noptii își pôte împlini necalificabilele sale copilării.

Precum veđi, iubitá Elisá, aceste șiruri suntú adresate tocmai aceleia, în a cărui mâni vorú ajunge mái întâiú.

Alú teú Albertú.“

Strajnicá fișcă! Trebuie să recunoscú, că mé simțiam ca unú căne opăritú, și stam cu capulú debetátú și cu fața ca flórea macului. Da, simțiam asprimea înfruntării, dar ea era de-

plinú meritată. Acestú atacú de căință și rușine însă nu ținu multú. Ambițiunna mi-se deșteptá în totá puterea sa, și nu-mi putul reținé rîsulú asupra lecției primite.

(Va urmá.)

Posta redacțiunii. *Palatca*. De aci vi-s'a espedatú regulatú. *Cercați la postá.*

I. Popp. Sătmarú. De aci vi-se trimite regulatú. *Cercați la postá.*

On. ofic. paroch. Ostrovulú mare și micú. Prin plătirea din $\frac{20}{100}$ vi-s'a achitatú abon. pe an. 1893.

Editorú și redactorú răspundétorú:

Dr. Victorú Szmigelski.

Nr. 349—1894.

(8) 1—3

Escriere de concursú.

La unú stipendiú de 60 fl. pentru meseriagi din fundatiunea fericitulú prepositú *Constantinú Popfalvi* prin acesta se escrie concursú cu terminulú de 31 Martie 1894. inclusive pe lângá urmátórele condițiuni:

1. La acestú stipendiú potú concurge învătăcei románi greco-catolici de ori ce meserie.

2. Preferință vorú avé aceia, cari vorú dovedi, că suntú în legăturá de consángenitate cu fundatorulú, și dintre aceștia în primulú locú cei născuți în Popfaláú, comitatulú Clușulú.

3. Cererile să fie instruite cu carte de botezú, documentú dela respectivulú măiestru, la care este aplicatú învătăcelulú, și atestatú de purtarea moralá dela respectivulú oficiú parochialú.

4. Cererile să se înainteze până la terminulú prefitú la acestú Consistoriú.

Blașiú din ședința Consistoriului archidieceșanú gr. cat. de Alba-Iulia și Fágárașú ținutá în 6 Faurú 1894.

I. M. Moldovanú.
Vicariú capitulariú.

Cu deosebitá stimá cutezú a încunoscínța pre

Veneratulú Clerú greco-catolicú,

că precum și până acum iaú asupra-mi gátirea de **iconostase, amvóne, altare**

și alte obiecte de ale instruirei interne a bisericelorú, în ce privesce lucrulú de mésarín și de sculptorú, de colorare respective de marmorisare și de provedere cu icóne sánté, dimpreună cu aședárea acelorú obiecte în fața locului, precum și renovarea de iconostase cu prețurile cele mai ieftine.

Cu proiecte colorate servescú cu placere.

Iconostasele ridicate de mine în bisericelé greco-catolice aú câștigatú recunóscere deosebitá, și tóte mé îndreptătéscú la sperarea, că Veneratulú Clerú mé va împártáși ocasional-minte de prețuita-i încredere. Silința mea sé va îndreptá totú-deauna într'acolo, cá și de aci înainte se meritú renumele celú bunú, care mi-lam câștigatú până acum.

Prin tarifulú de zone dispăréndú departările. prin acestá capacitatea de concurință mi-sa măritú.

Rogándú-mé pentru prețuite comande sum

Oradea-mare, 10 Ian. 1892

cu deosebitá stimá

Carolú Müller,

auritorú și fabric. de recuis. biseríc.

(6) 3—52

Turnátoria de clopote și de metale a lui

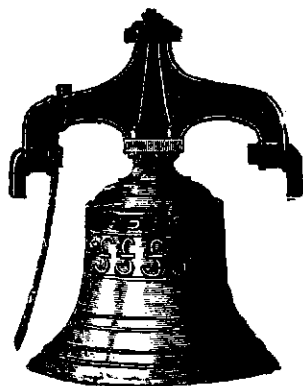
ANTONIÚ NOVOTNY

în

(2) 4—26

Timisióra-Fabricá

se recomandá spre pregátirea clopotelorú nóuë, precum la preturarea clopotelorú strícate, mái departe spre facerea de clopotiri întregi armoniósé, pe lângá garanță pe mái multí ani, în fiesce care márimé provéđute cu ajustári de ferú bătutú construite spre a întórcé clopotele cu ușurință în ori ce parte, îndată ce suntú bătute de o lature, prin ceea ce suntú mântuite de a se strica.

Cu deosebire recomandá de elú inventatele și de mái multe ori premiatale

Clopote patentate găurite,

cari aú unú tonú mái intensívú, mái limpede, mái plăcutú și cu vibrare mái voluminósá decâtú clopotele turnate după sistemulú vechiú, **cátu unú clopotu patentatu de 300 kg. este egalú în tonu cu unulu de 400 kg.** turnatú după sistemulú vechiú.

Mái departe se recomandá spre facerea de scaune de fierú bătutú de sine státátóre, spre preadjustarea clopotelorú betráne cu coróne de ferú bătutú ca și spre turnare de clopote pentru orológe și de tóce din metalu. Clopote în greutate de 300 kg. și mái josú se aflá tot-deuna în magazinú.

Prețurante ilustrate se trimitú gratis și franco.

Colecta pentru gimnasiul din Blăși.

Suma din nrul 8	fl. 9047.71
<i>Ioan Moldovan</i> protop. Catinel a colectat:	
21. Din <i>Fiscut</i> pe l. Nr 318 dela:	
Stupinian Lazar	1.—
Din bucate dela popor „	2.— fl. 3.—
22. Din <i>Budatele</i> pe lista Nr. 319 dela:	
Teodor Dumbravă	2.—
N. N.	2.—
Ieronim Dănilă	3.— fl. 7.—
<i>Nicolae Mazere</i> din București trimite . . . lei 228.— fl. 113.32	
<i>Familia V. Babeș</i> din Buda-pesta trimite dela:	
V. Babeș membru academie române	20.—
Dr. Emiliu Babeș advocat B. Pesta	20.—
Dr. Tit Babeș	5.—
C. Babeș funcț. minist.	5.—
Dr. Aur. Babeș prof. București	10.—
Dr. V. Babeș membru academie române București	20.— fl. 80.—
<i>George Nicolaeviciu</i> a col. in Reșița rom. și mont dela:	
Ioachim Frenț preot	10.—
Lucreția Frenț inv.	10.—
G. Nicolaeviciu comerc.	10.—
Iosif Schneider prim.	5.—
A. Crenian dir. de bancă	10.—
Gregore Pocrean cas.	2.—
Willer Karl comptabil	1.—
T. Băiaș tutor orf. com.	1.—
N. Király casariu com.	1.—
G. Basarab adj. not.	1.—
Stefan Albu inv.	2.—
Avram Neda inv.	3.—
Al. Zsian privat.	2.—
I. Pocrean măcelariu	1.—
Costa Marta comerc.	1.—
N. Marta meseriaș	1.—
Ion Albu econom.	1.—
Ion Girlistian econom.	2.—
Petru Zsivi meseriaș	1.—
Lud. Feszler comptabil	1.—
Franz Klemens iun. hotelier	3.—
Nowy Ludvig ospetariu	1.—
Maria Groh	1.—
Rosa Patesan	1.—
I. Manciu măcelariu	1.—
Perian Ion comptabil	1.—
Heinrich Kunz măcel.	5.—
C. P. Botos pract. de farm.	1.—
Iohan Kutscherauer	1.—
Iosif Barb comerc.	3.—
Mih. Pocrean mașin.	1.—
Vidruț Nicolae	1.—
Alexandru Pocrean	—50
Lager Carl Steiger	1.—
Crist. Patesan poses. de realități	10.—
Ion Isvanar	1.—
A. Kunz inginer	1.—
Pocrean Peter ampl.	1.—
Nic. Drăgălina poses. de realități	15.—
Iosif Schneider vnot.	2.—
Anton Spravil comerc.	1.—
Rührkraut Anton	—50
Iohan Holschwander măcelariu	2.—
Costa Muntean friseur	1.—
Iuratschek Sándor	—50
Ion Stancoviciu	2.—
Petru Doga econom.	1.— fl. 125.50
<i>Ioan Boros</i> prot. de Criș a colectat pe lista Nr 109 dela:	
Ioan Boros	2.—
S. Sipos par. in Vad	2.—
N. Pallady	2.—
Ioan Verner preot	1.—
Bis. gr. cat. de Topa	—50
Bis. gr. cat. de Borod Poporeni	—70
Petru Fejér preot	1.—
Teodor Stanca	2.— fl. 12.20

<i>Ioan Pap</i> protop. in Bocsig a colectat pe l. Nr 102 dela:	
Ioan Pap	10.—
I. Dunca s.j. reg. Buteu	10.—
G. Fejér Boroșineu	10.—
A. Cziple Boroșineu	1.—
M. L. Agriș	1.—
Romul Rem Motorea teol. abs. rom. Agriș	—50
Roth Bernath Gyul.	1.—
Iosif Popoviciu Gyul.	1.—
A. Popp preot Gyul.	1.—
Valeriu Kiss Roscan preot Berzona	1.—
M. Păscuț preot Siria	2.—
Din Tassu gr. cat. Sir.	2.—
G. Magyar doc. Sir.	1.—
P. Văduvoiu econ. Sir.	1.—
Petru Seculea Sir.	1.—
Dr I. Hotorau adv. Sir.	5.—
Sch. D. Sir.	—20
Gavril Ardelean Galșa	1.—
D. Papp preot Galșa	1.—
Vasilu Anca preot Kresztamenes	3.—
Eman. Hiriț Kreszt.	1.—
Liviu Buzillă Kerülös	1.—
Fried. Iakab Kreszt.	—50
Pap Augustin Kreszt.	1.—
N. N. Nadas	1.—
N. N. Kreszt.	1.—
Kuntz Iános Taucz	1.—
Georgiu Seilagian	1.—
Ioan Toma Beliu	—50
Barna Matia	—20
Pavel Mitru Beliu	1.—
Pavel Iuon Beliu	—50
N. N. Beliu	—80
N. N.	—50
D. Crișan Siria	1.—
N. N.	—50
Petrovici Boroșineu	1.—
G. Bogu	1.— fl. 68.20

<i>Basilu Raț</i> vic. Făgărașului a colectat pe l. Nr 824 dela:	
Bis. gr. cat. din Deșani fl.	3.—
Nicolae Recean	1.—
Iosif Nemeș	—50
George Nemeș	—40
Naftanailă Sofletea	—20
Iuon Lupșa	—20
Ion Mocoden	—10
S. Milosan recte Mailat	—10
Mihaiu Foca	—20
George Turdean	—50
Nicolae Ioan Pop	—20
George Ion Milozan	—20
Ioan Poparad	—10
Simion Filip	1.—
Nicolae Ar. Popa	—10
Todea Poparad	—20
Damaschin Sofletea	—05
George T. Mailat	—20
Bucate in preț de	3.— fl. 11.25

<i>Basilu Raț</i> vic. Făg. a col. pe lista Nr 828 dela:	
Alexandru Negrea a. Gușeilă cap. c. r.	1.50
Moise G. Negrea par.	1.—
Vasilie Negrea	—50
Mateiu Grecu invet.	—50
Niculae Gușeilă	—50
M. Poparad cap. in pens	—50
Iuon Poparad	—50
Samoilă Gușeilă	—50
Ved. Ana A. Solomon	—25
Ved. Ana I. Solomon	—25
Zacheiu Gușeilă	—25
Moise Moldovan	—20
Anchidiu Ioan	—20
Ved. Safira Moldovan	—25
Moise Druga	—25
Grigorie Gușeilă	—20
George Ganea	—20
Iuon Gușeilă prim.	—20
George Haș	—20
Iuon N. Gușeilă	—20
Mihaiu G. Negrea	—20
Andrei Serb	—40
Dela mai mulți	—50 fl. 9.25
Pe lista Nr. 844 s'au colect. in <i>Grid</i> dela:	

G. Modorcea preot	2.—
George Stan Draghiciu	—20
Pantelimon Nastea	1.—
I. Urdea prim. com.	—20
G. Bărsan intimatori	—20
G. Lascu Popa v.-prim.	—20
Petru Popa cantor	—20
Iacob G. Comanița	—10
George Lascu Boeriu fet bis.	—10
Bucur Vasi Popa	—20
Nicolae Bărsan cantor	—20 fl. 4.60
<i>Vasilu Ianza</i> pretor in Petroseni a col. pe l. Nr 83/a dela:	
Marcu Moldovan	1.—
Vasilu Ianza	10.— fl. 11.—
<i>Antoni Bonyi</i> prot. a colect. pe l. Nr 106 in Lunca dela:	
Antoni Bonyi	1.—
Corneliu Antal preot	1.—
Petru Hetco preot	1.—
Mihail Mărcuț preot	1.—
Vasilu L. Tamaș preot	1.—
Vasilie Terdik preot	1.—
Iosif Chintoc preot	1.—
Ludovic Venter	1.—
George Chepețan	1.—
Iosif Geț notariu	1.— fl. 10.—
Pe lista Nr 859 s'au colect. in <i>Noul rom.</i> dela:	
Teodor Bunea	4.—
Aureliu Negruț	2.—
Ioan Radu Bunea	1.—
Iosif Streza	1.—
George Telea	1.—
Ioan Stoica	—30
Teodor Stambeca	—50
Nicolae Magda	—60
Ioan Morariu	—56
Nicolae David	—56
George Freciu	—56
Ioan Visalon	—56
Emilian Telea	—56
Simion Balu	—30
Vasile Balu	—30
Ioan Is. Man	—30
Ioan Stefan Bratu	—30
Ioan Baba	—25
Nicolae Stambeca	—28
Simion Balu	—28
Ioan Miclea	—25
Ioan Harhoe	—25
Vasile Miclea	—28
Ioan Bunea	—28
George Felitariu	—28
Ioan Dindeal	—28
George Nicodin	—28
Simion Radu	—28
Dela cetalalti din com.	16.31 fl. 33.70
<i>Ioan Cirlea</i> din Alba Iulia	fl. 20.—
<i>T. Pop</i> preotul Hădăraului a colectat pe l. Nr 549 dela:	
Teofil Pop paroch	10.—
Bis. gr. cat Hădărau	3.—
George Deac docente	2.—
Aug. Pop doc. pens.	1.— fl. 16.—
<i>Ioan Bosdoc</i> preot in Ciud a colectat pe l. Nr. 543 dela:	
Ioan Bosdoc preot	1.—
Teofil Moldovan inv.	1.—
Artemiu Cocora cantor	—50
Ioan Moldovan	—50
Dănilă Mărginean	—40
Nechită Beldian	—30
Georgiu Cosma	—30
Ioan Calin	—30
Stefan Murășan	—30
Simion Pădurean	—20
Ilie Pădurean	—20
Petru Cocora	—20
Savu Pădurean	—20
Ioan Blag	—20
Ilie Călugăr	—20
Andrei Călugăr	—20
Iacob Calin	—20
Ioan Beldian	—20
Chimu Beldian	—20
Ioan Moldovan	—20
Ioan Conan	—20
Ioan Morariu	—20
Alexandru Mărginean	—20
Filip Man	—10

Adausă la numărul 9 al „Unirii“.

Toma Mureșan	—10	
Ioan Crava	—10	
Georgiu Negru	—10	
Gregoriu Călugăr	—10	
Ilie Călugăr	—10	
Stefan Călugăr	—10	
Samoil Cosma	—10	
Alesendru Moldovan	—10	
Gavril Mărginean	—10	
Ioan Zurgalan	—10	
Georgiu Mărginean	—10	
Ioan Cocora	—10	
Vasiliu Panfiliu	—10	
Dionisiu Mărginean	—10	
Nicolae Apca	—10	
Andrei Siciu	—10	
Nechita Călugăr	—10	
Teodor Anca	—10	
Gregoriu Moldovan	—10	
Ioan Pădurean	—10	
Georgiu Călugăr	—10	
Ignat Jurean	—10	
Ana Hudubeț	—10	
Gregoriu Călugăr	—10	
Stefan Moldovan	—10	
Irimie Juruian	—10	
Georgiu Șomlea	—10	
Anica Calin	—10	
Leonte Calin	—10	
Mihail Nagy	—10	
Toma Chiori	—10	
Moga Varga	—10	
Gula Varga	—10	
Todor Naza	—10	
Stefan Călugăr	—10	
Mihail Călugăr	—10	
Samoil Cocora	—10	
Ioan Cincalău	—10	
Cosma Bașca	—10	
Samoil Trifan	—10	
Gregoriu Trifan	—10	
Nistor Trifan	—10	
Teodor Suciū	—10	
Gavril și I. Panfiliu	—10	
Samoil Avram	—10	
Teodor Panfiliu	—10	
Vasiliu Murășan	—10	
Ioan Călugăr	—10	
M. Zacharie Man	—10	
Alecsă Sopoian	—10	fl. 12.50

Gr. C. Monteor din București a colect. pe l. Nr. 75/a 280 lei, care sumă s'a publicat deja, dar fără a se publica și numele contribuitorilor. Acum după ce a sosit lista, îi publicăm și cu numele, și anume:

Gr. C. Monteor	200.—	
G. Stoean	25.—	
I. Cammer	10.—	
C. Mailat	5.—	
H. Morenz	2.—	
A. Negrea	5.—	
N. Arvamiast	4.—	
Th. M. Stătescu	8.—	
Gheorghescu	4.—	
N. Filipescu	2.—	
N. Stănescu	2.—	
Nita Filip	3.—	
N. Ionidis	3.—	
Radu Stirbey	4.—	
George Petrescu	3.—	

Gregoriu Negrea din Făgăraș pe l. Nr. 100 a col. dela:

Gregoriu Negrea	fl. 10.—	
Dr Andrei Micu adv. „	10.—	fl. 20.—

Goriolan Tîrnăvean preot în Esztro trimite fl. 4.50 fl. 4.50

Alesandru L. Lăznean ingin. în București a colect. pe lista Nr. 25 dela:

Alesandru L. Lăznean lei	50.—	
Coltofean	5.—	
Elena St. C. Lungean	20.—	
Enache Lungean	20.—	
P. Ionescu (Ploesci)	5.—	
G. N. Cordea	10.—	fl. 54.62

Aron Gerasim v.prot. Iernotului a colectat:

1. Din Petrilaca rom. pe lista Nr. 449 dela:		
Aron Gerasim	fl. 10.—	

Laur. Gerasim cleric „	2.—	
George Rus inv.	1.38	
Ludășan Tóder	—20	
Călugăr Iacob	—20	
Precup Vasiliță	—50	
Rus Iuon I. Vasilie	—50	
Rus George	—20	
Hurubean George	—10	
Gaftin Rus	—30	
Moldovan Ioan	—30	
Precup Tanase	—30	
Nan Gligor	—30	
Tuit Vasiliță	—20	
Nechita Iuon	—20	
Precup Gligor	—20	
Ioan Precup	—20	
Ioan Botorea	—20	
Seulean Vasiliță	—20	fl. 17.38
2. Din Chinceș pe l. Nr 447 dela:		
Bis. gr. cat.	fl. 2.—	
Nicolau Ignat	1.—	
Dela alți poporenii	1.—	
Simeon Nan invet.	—30	fl. 4.30
3. Din Săniacob pe l. Nr 449 dela:		
Valeriu Mărginean	fl. 1.—	fl. 1.—
4. Din Bobohalma pe lista Nr. 448 dela:		
Ioan Mărginean	fl. 1.—	fl. 1.—
5. Din Vidraseș pe l. Nr 452 dela:		
Ioan Viciu	fl. 2.—	
Pop Chitu	—15	
Rechita Mihai	—10	
Moldovan Andronic	—15	
Sutea Ioan	—10	
Pop George	—08	
Iepurean Tóder	—12	fl. 2.70
6. Din Futac pe l. Nr 437 dela:		
Sofrouiu Oprea	fl. 1.—	
Frâncu Tóder	—20	
Parochul loc.	—50	
Ioane Pop	—20	
Emiliu I. Frâncu	1.—	
Sonu F. Pop	1.10	fl. 4.—
7. Din Cucerdea rom. pe lista Nr. 455 dela:		
Teodosiu Lechințan	fl. 5.—	
Dela popor	—20	fl. 5.20
8. Din Bord pe l. Nr 443 dela:		
Ioan Bucur	fl. 2.50	
Ales. Tămaș	2.—	
Andrei Voda	1.—	
Aron Rus	—50	
Pe bucate dela popor „	4.32	
Deac Ioan	—20	fl. 10.52
9. Din Selcud pe l. Nr 442 dela:		
Dănilă Nicoră	fl. 1.—	
Bis. gr. cat.	2.—	fl. 2.—
10. Din Acintiș pe l. Nr 450 dela:		
Demetriu Metea	fl. 2.—	
Ioan Crăciun	—50	
Maftăiu Stoica	—50	
Popa Gligor	—50	
Costin Gligor	—50	fl. 4.—

Nicolau Coroiu Ponorean a colectat pe l. Nr 718 dela:

Bis. gr. cat. Ponorei fl.	6.13	
Chirilă Nicolae	—10	
Coroiu Costan	—10	
Nic. Candrea notar	2.—	
Georgiu Candrea	1.—	
Petru Nicola	1.—	
Nicolau Banciu	—50	
Mihail Iancu	—40	
Alesandru Tomuș	—50	
Teodor Goia	—50	
Constantin Pop	—20	
Tomuș Avram	—20	
Enea I. Gerasim	2.—	
Kercz Kálmán	—50	
Iulius Walter	—25	
Fischbein Solomon	—50	
Hans Binder apotec.	1.—	
S. Löwy	—50	
Nicolau Pleșa	—20	
Andronic Coroiu	—20	
Pleșa George	—10	
Maria Coroiu	—10	
Bursu Rafilă	—10	
Coroiu Adam	—10	
Pleșa Ioan	—20	
Pleșa Samoil	—20	
Ioan Galder	1.—	

Ioan Coroiu	—50	
Demetriu Goia	—50	
Ioan Gligor	—50	
Bursu Petru	—20	
Teodor Coroiu	—20	
Nic. Coroiu Ponorean „	2.—	fl. 23.48
Petru Ostate preot în Okö-ritö trimite	fl. 5.—	fl. 5.—
Isidor Saturn preot în Merişor a colectat dela:		
Isidor Saturn	fl. 5.60	
Ioan Rus Andronic	1.—	
Petru Dragotă	—50	
George Ișvan	1.—	
I. Leliugă I. Leliugă „	1.—	
Ioan Oprean	—50	
George Oprean	—50	
Petru Luncan	—50	
Ioan Ciorcă	—40	
Ian David	2.—	fl. 13.—
Basilu Masca par. în Tritul sup. a colectat pe l. Nr 807 dela:		
Toma Suciū inv.	fl. 1.—	
Ioan Suciū propr.	5.—	
Basilu Masca preot	2.—	
Gabor Dănilă	—10	
Ludușan Obregia	—50	
Markovits Burach	—20	
Weis Mozes	—20	
Coșognean Ana	—10	
Ludușan Ispas	—30	
Ludușan George	—10	
Ludușan Ilie I. G.	—20	
Podariu I. I. Larion „	—60	
Véd. Ciucan D.	—20	
Craiu Nastasie	—50	
Dan Vasilie a Sus.	—05	
Moldovan Vasilie	—10	
Coșognean Simion	—06	
Turdean Pavel	—04	
Podariu Simeon	—05	
Găscă Susană	—20	
Merceg Ioan	—05	
Urcan Moise	—20	
Dan Ioan I. Pavel	—05	
Ludușan Ioan	—05	
Ludușan Vasilie	—05	
Șuteu Iosif	—10	
Ludușan Simion	—05	
Suciū Sandu	—10	
Moldovan Iosif	—40	
Suciū Pavel	—15	
Suciū Simion	—50	
Covaciū Dumitru	—20	
Suciū Vasilie	—20	
Sebeiū George	—20	
Podariu Vasilie	—20	
Ana Sămpălean	1.—	fl. 15.—
Aug. Pelle protopopul So- meșului a col. pe l. Nr 114 dela:		
A. Gitta par. Borhid fl.	1.—	
A. Nuțu preot Lipău „	1.—	
Alesandru Stan	1.—	
Pop Iános	1.—	
Alesandru Tyira	—50	
Regina Nuțu	—50	
Dionisiu Popșu propr. „	1.—	
Nicolau Budossy	1.50	
Bis. gr. cat. din Cul- ciul mare	2.50	
Michail Kents	—50	
Teodor Kocsis	—50	
Brettan Ilie sen.	—50	
Brettan Ilie inn.	—40	
Florian Rente	—50	
Nicolau Rente	—50	
A. Pelle prot. în Pomf „	2.10	fl. 15.—
Ioan V. Rusu protop. Si- biului a colectat:		
1. Din Vestern pe l. Nr 775 dela:		
Ieronim Spornic not. fl.	2.—	
Nicolae Vestemian	1.—	
Coman paroch	2.10	
Din casa bisericeii	5.—	
Ioan Popescu	1.—	
Nicolae Hurubean	—50	
Ioan D. Hurubean	—10	
George D. Bosdoc	—30	
Nicolau Doican	1.—	fl. 13.—
2. Din Tilișca pe l. Nr 768 dela:		
Dumitru Roșca adm. fl.	—50	
Stefan Popescu	—10	

Adausă la numărul 9 al „Unirii“.

Simion Popescu . . .	—10	
Petru Bunea . . .	—10	
Ioan Bunea preotăsa . . .	—90	
Biserica gr. cat. . . .	—30	
Aureliu B. Raica . . .	—20 fl.	2.20
3. Din <i>Seliște</i> pe l. Nr 767 dela:		
Dumitru Roșca par. fl.	—50	
Mateiu Tomaiagă . . .	—50	
Ioan Muntean . . .	—20	
Simeon Simonetti . . .	—30	
Ioan Butean es. reg. . .	—50 fl.	2.—
4. Din <i>Borta</i> pe l. Nr 752 dela:		
P. Popescu par. gr. cat. fl.	5.—	
Biserica gr. cat. . . .	3.—	
Ioan Blóca . . .	—15	
Vasile Duca . . .	—20	
Ioan Opriș . . .	—20	
Ioan Sinti Opriș . . .	—20	
Nicolae Popescu . . .	—20	
Dumitru Opriș . . .	—20	
Ana Nicolae Opriș . . .	—20	
Nicolae Ioan Rachita . . .	—20	
Toma Filip . . .	—20	
Pavel Hila . . .	—15	
Ioan Duca . . .	—10	
Nicolae Filip . . .	—10	
Nicolae Zaharie . . .	—10	
Ioan Opriș Crucian . . .	—10	
Ioan Spechin . . .	—12	
Vasile Badiu . . .	—15	
Crucian Bloca . . .	—15	
Vasile Opriș Lazar . . .	—15	
Maria Popescu . . .	—10	
Ana Crucian Stănilă . . .	—10 fl.	11.07
5. Din <i>Sibiă</i> colectați prin Nic. Togan coop. gr. cat. dela:		
Eugenia Trif . . . fl.	5.—	
Dr. V. Bologa . . .	2.—	
I. Popovici . . .	1.—	
Ilie Moga . . .	1.—	
Lucreția Popescu . . .	1.—	
Helena Petrașcu . . .	3.—	
Elisa Nasta . . .	2.— fl.	15.—
<i>Nicolae Brânzeu</i> stud. în litere în București a colectat		
1. Pe lista Nr. 30 dela:		
Fl. Thierru . . . lei	20.—	
P. Festeu . . .	20.—	
Maria Schevitz . . .	50.—	
Nicolae Brânzeu . . .	5.—	
2. Pe lista Nr. 66/a dela:		
Dr. Maxim. Popovici lei	5.—	
Ana M. Popovici . . .	4.—	
Eugeniu Popovici . . .	—50	
Mircea Popovici . . .	—50	
Vintilă Popovici . . .	—50	
Ionel Popovici . . .	—50	
M. Stanculescu . . .	2.—	
Nicolae Maxim . . .	3.—	
N. Popovici Lupa . . .	3.—	
Ion Hașegan . . .	2.—	
Thous . . .	5.—	
Wihelm Birman . . .	2.—	
Ilie St. Vladioian . . .	5.—	
G. Slinmer . . .	4.—	
G. Galeriu . . .	5.—	
N. N. . .	3.—	
Matheiu Smidean . . .	5.—	
N. N. . .	5.—	
M. Vulcanescu . . .	2.—	
Ion Cosocorean . . .	5.—	
A. Van. Saaner . . .	2.—	
A. O. Saligny . . .	5.—	
Dr. M. Georgey . . .	2.—	
P. Stanescu . . .	2.—	
Chozarescu . . .	1.—	
M. Sierbanescu . . .	2.—	
K. Sarmabaik . . .	2.—	
V. Russo . . .	2.—	
T. Radulescu . . .	1.—	
M. Georgiu . . .	1.—	
C. Bucur . . .	2.—	
S. Tacorian . . .	1.—	
D. Agocescu . . .	1.— fl.	89.87
<i>Basilu Poruț</i> vprot. Almașului a colectat:		
1. Din <i>Agruș</i> pe l. Nr 251 deia:		
M. Moldovan preot . fl.	2.—	
Georgiu Temeșan . . .	—20	
Gabriel Groza . . .	—20	
Alexiu Ciutuc . . .	—10	
Ioan Goia . . .	—20	

Nicolae Maxin . . .	—30	
Phoebus Fulep . . .	—20	
Carol Szanto . . .	1.—	
Iosif Weis . . .	—20	
Georgiu Berariu . . .	—20	
Georgiu Negran . . .	—10	
Demetriu Ciupea . . .	—30	
Vasiliu Negran . . .	—20	
De pe bucate . . .	3.65	
David Pop . . .	1.—	
Florea Labo . . .	—25 fl.	10.10
2. Din <i>Abnaș</i> pe l. Nr 242 dela:		
Basilu Poruț . . . fl.	10.—	
Karátsonyi Iulia (Palfy Tivadarné) . . .		
Florian Petran . . .	1.—	
Mihail Szilágyi . . .	1.—	
Ioana Petran n. Poruț . . .	1.—	
Bis. gr. cat. . . .	5.—	
Emanoil Mocean . . .	2.—	
Feorgiu Toda . . .	—50	
Nicolae Văcariu . . .	—20	
Iuliu Poruț not. . .	5.—	
V. Florian adj. not. . .	1.— fl.	27.70
3. Din <i>Babiș</i> pe l. Nr 245 dela:		
Bis. gr. cat. . . . fl.	3.— fl.	3.—
4. Din <i>Bercea</i> pe l. Nr 250 dela:		
Nicolae Stefan preot fl.	1.—	
Galis Száv . . .	—50	
Parge Tóder . . .	—50	
Ioan Deac . . .	1.—	
Nicolae Forcaș . . .	—10	
Galis Florian . . .	—10	
Bis. gr. cat. . . .	3.—	
Deac Nicolae . . .	—10	
Sacheu Nicolae . . .	—10 fl.	6.30
5. Din <i>Buciumi</i> pe l. Nr 255 dela:		
Ioan Negrean . . . fl.	1.50	
Bis. gr. cat. . . .	2.—	
Ciupe George . . .	—50	
Stirbu Ioan . . .	—10	
Olariu Costan . . .	—10	
Bejan Nicolae . . .	—10	
Mocan Iacob . . .	—10 fl.	4.40
6. Din <i>Guzălac</i> pe l. Nr 246 dela:		
Ioan Galis . . . fl.	1.—	
Colecta colindatului . . .	3.—	
Vasiliu Chiorean . . .	1.— fl.	5.—
7. Din <i>Nireș</i> pe l. Nr 243 dela:		
Demetriu V. Zahu . fl.	1.—	
Teodor Mărincaș . . .	1.—	
Vasiliu Pop . . .	—50	
Ioan Popa . . .	1.—	
Ioan Coste I. Zinofia . . .	1.—	
Petru Chițu . . .	1.—	
Beek Hermann . . .	1.—	
Mitre Dambea . . .	—20	
I. Tilda . . .	—30	
Petru Cobe . . .	1.—	
Irimie Moșu . . .	—50	
Nicola Bene . . .	1.—	
Tinerimea din colindat . . .	13.80	
Ales. Mărincaș preot . . .	1.— fl.	24.30
8. Din <i>Restolțul deșert</i> pe lista Nr. 249 dela:		
Caratoratul bis. . . fl.	8.— fl.	8.—
9. Din <i>Restolțul mare</i> pe lista Nr. 254:		
Dela popor . . . fl.	5.12	
Ioan Simon preot . . .	1.—	
Ioan Șimon coop. . . .	1.— fl.	7.12
10. Din <i>Sfăraș</i> pe l. Nr 253 dela:		
Petru Petran preot . fl.	5.—	
Nina Forago . . .	3.—	
Bis. gr. cat. . . .	2.— fl.	10.—
11. Din <i>Zudor</i> pe l. Nr 247 dela:		
Vasiliu Mocan preot fl.	1.— fl.	1.—
<i>Tit Bud</i> vicariul Maramureșului a colectat dela:		
Petru Salca paroch în Giulești . . . fl.	4.—	
Mihail Stotea . . .	1.—	
Georgiu Pop curat. . .	—40	
George Pop . . .	—10	
Ioachim Fētu paroch . . .	1.—	
Gregoriu Ivașco par. . .	1.—	
Petru Birlea par. . .	2.—	
Vasiliu Ivady par. . .	1.—	
Tit Bud . . .	4.50 fl.	15.—

<i>Ștefan Pop</i> par. în Mihalt a colectat pe l. Nr 869 dela:		
Ștefan Pop paroch . fl.	10.—	
G. Pop coop. par. . .	5.—	
Valeriu Dăian . . .	5.—	
Vasile Tufescu . . .	5.—	
Simion Bratu . . .	5.—	
Alesandru Pataki . . .	1.—	
Ioan Pataki . . .	2.—	
Onu David . . .	2.—	
Klein Israel . . .	1.—	
Ioan Răceu . . .	—20	
Onu Decean . . .	1.—	
Nuțu Decean . . .	1.—	
Stanea George . . .	—20	
Barna Vasiliică . . .	—08	
Oana Brear . . .	—10	
Usca Anică . . .	—10 fl.	38.68
Admin. diariului „Dreptatea“ a trimis dela Dlă Lazar Simon din Csakova . . . fl. 5.— fl. 5.—		
<i>Nicolae Pop</i> preot în Șeulia rom. a colect. din Șeulia rom.		
1. Pe lista Nr. 445 dela:		
Nicolae Pop preot . fl.	2.—	
Nicolae Adamescu . . .	1.—	
Ștefan Tămaș . . .	—50	
Vasile Radu . . .	—50	
Soanea Degan . . .	—40	
Ioan Degan . . .	—50	
Arsintea Rus . . .	—30	
Vasile Gerasim . . .	—20	
Nicolae Orăsan . . .	—30	
Ioan Rus Crețu . . .	—30	
Soanea Marcu . . .	—20	
Artimon Velichia . . .	—30	
Onisie Dichiș . . .	—20	
Iacob Gerasim . . .	—30	
I. Oltean I. Nechită . . .	—20	
Iosif Tămaș docente . . .	—30	
Petru Dicheriu . . .	—20	
Samoilă Platon . . .	—20	
Vasile Teancu . . .	—20	
Soanea Avram . . .	—20	
Vasiliică Teancu . . .	—20	
Gligor Ploșcă . . .	—20	
Alesandru Degan . . .	—20	
Vasile Rus I. Mihailă . . .	—10	
Teodor Iftinca . . .	—20	
De pe bucate dela		
mai mulți poporenți . . .	2.80 fl.	12.—
2. Pe lista Nr 446 dela:		
Vasile Sivu . . . fl.	2.—	
Ioan Birtolom . . .	—50	
Petru Socaci . . .	—50	
Ioane Masca . . .	1.—	
Dinu Rus . . .	—50	
George Popa . . .	—50	
Ioan Bota tinăru . . .	—20	
George Turcu . . .	1.—	
Mihailă Precup . . .	—20	
Dela mai mulți popor. . .	—60 fl.	7.—
<i>Florian Cocian</i> adv. în Ceu (Szilágy-Cseh) . . . fl. 10.— fl. 10.—		
<i>Ioan Sălégian</i> prot. Eriului a colectat dela:		
Comuna bis. Vezend fl.	5.—	
Comuna bis. Portelek fl.	5.— fl.	10.—
<i>Ioan Laslo</i> prot. Clușului a colectat		
1. Din <i>Stana</i> pe l. Nr 358 dela:		
Bis. gr. cat. Stana . fl.	5.— fl.	5.—
2. Din <i>Dretea, Nearsova și Zamsâncraiu</i> pe l. Nr 342 dela:		
I. Topan par. Dretea fl.	4.—	
Biserica Dretea . . .	2.—	
Biserica Nearsova . . .	2.—	
Biserica Zamsâncraiu . . .	2.— fl.	10.—
3. Din <i>Chintău</i> pe l. Nr 347 dela:		
Nicolae Giurgiu par. fl.	1.—	
Vasiliu Cuibus . . .	—50	
Pipos Vasiliică . . .	—10	
Georgiu Cibrea . . .	—10	
Vasiliică Cibrea . . .	—10	
Barz Mitru . . .	—06	
Barz Gligor . . .	—10	
Barz Irină . . .	—10	
Georgiu Maroșan . . .	—10	
Georgiu Elciu . . .	—10	
Alexiu Pinteia . . .	—10	
Gligor Ferencz . . .	—10	
Gavrilă Moșan . . .	—03	

Adausă la numărul 9 al „Unirii“.

Andrei Maroșan	—10	
Todor Pinteă	—20	
Todor Molnar	—05	
Ioan Pinteă	—10	
Vasilică Ferencz	—10	
Ioan Pinteă	—04	
Pavel Maroșan	—10	
Todor Iasco	—05	
Onisie Moldovan	—10	
Ioan Ferencz	—05	
Vasilie Moldovan	—05	
Simion Măcișan	—10	
Ioan Cicăuș	—04	
Zaharie Pinteă	—03	
Matei Todor	—03	
Nicola Păunaș	—05	
Onisie Teșan	—05	
Iosif Pap	—06	
Ioan Banyud	—10	
Ioan Cicăuș	—06	
Rușită Gavrilă	—04	
Vasilie Cipigan	—04	
Simion Cordoș	—05	
Lazar Maroșan	—10	
Alexa Murășan	—10	
Gavrilă Murășan	—10	
Bis. gr. cat. Chintău	2.—	
Aug. Giurgiu teol.	—50	
Val. Giurgiu teol.	—50	
Ioan Giurgiu stud.	—50 fl.	7.88
4. Din Măcișan ung. tot pe l.		
347 dela:		
Filip Pervu fl.	—50	
Ioan Lindel	—20	
Ioan Toderas	—20	
Dan Cióră	—16	
Nicola Chiorean	—10	
Danea Cipigan	—10	
Vas. Cuibus	—10	
Isailă Lendel	—09	
Ioan Oidăhăzean	—06	
Samoilă Păcurariu	—06	
Vasilie Cuibus I. Șt.	—06	
Nicola Șuteu	—06	
Vas. Cuibus pod.	—06	
Zaharie Cióră	—06	
Mitru Cuibus	—06	
Mitru Tarcia	—06	
Ioan Cipigan	—05	
Mihai Pătruț	—05	
Ioan Cipigan	—05	
Onisie Cuibus	—05	
Todor Cuibus	—04	
Todor Cuibus	—04	
Ioan Cordoș	—04	
Nicola Haș	—04	
Ioan Tarcia	—04	
Isailă Cipigan	—03	
Nicola Baci	—03	
Petru Cipigan	—02	
Vasilie Cuibus	—02	
Isailă Cipigan	—04	
Bis. gr. cat. Măcișan	2.— fl.	4.47
Em. Sărătean prof. pens. in		
Alexandria a trimis lei 163.— fl.		80.85
Corneliu Gușăilă prof. la li-		
ceul real din Brăila a colectat		
pe l. Nr. 2/a dela:		
Corneliu Gușăilă lei	20.—	
Loonte Moldovan	10.—	
Nicolae Rus	5.—	
Basiliu Anca (Hâncu)	5.—	
Ioan V. Voinesc	5.—	
I. Gheorghian	5.—	
Ion Bratescu	10.—	
Al. Căciulă	20.—	
G. Avesalon	5.—	
G. Turbure Nicolău	5.—	
Alex. Iiescu	5.—	
Athanase Răsvan	5.—	
P. Radulescu	5.—	
V. Gamulea	5.—	
Th. Șovescu	5.—	
P. Balanescu	5.—	
N. G. Bărboi	5.—	
I. C. Panțu	5.—	
Costan C. Panțu	5.—	
Gr. G. Stăvar ingin.	20.—	
A. N. Popea	10.—	
Dna Zoe D. Perșoiu	10.—	
Dumitru Perșoiu	15.—	
Anton Drummer	10.—	

Ion I. Popea	100.—	
Petre Man	35.—	
Ion G. Sassu	10.—	
Nicolae I. Tigoș	5.—	
R. Voiculescu	5.—	
Ioan Stăncescu	5.—	
George I. Manole	5.—	
Petre Bancotescu	20.—	
George Eremie	40.—	
Gheorghe Nistor	5.—	
Radu R. Părvescu	5.—	
Sigmund Stras	5.—	
Raducan Ionescu	5.—	
C. Roman	10.—	
Ricard Bello	2.— fl.	222.21
Ioan Hătegan vprot. Dârgei		
a colectat		
1. Din Panticeu pe l. Nr 402 dela:		
Aureliu Fodor preot fl.	1.—	
Nuțu Moldovan	—30	
Ioan Măndruț	—08	
Gavrilă Dénes	—05	
Dămian Cănațian	—05	
Dénes Gligor	—02	
Vasilică Felecan	—03	
Ilie Tătar	—02	
Gavriiă Oltean	—04	
Ioan Oros	—02	
Marta Pop	—02	
Nichită Vlaic	—01	
Filip Oros	—05	
Mirica Kolozsvári	—03	
Simion Vlaic	—20	
Simion Bocea	—10	
Pavel Petre	—30	
Gavrilă Oros	—10	
George Pop	—10	
Vlaic David	—10	
Vasilică Vlaic	—10	
Ioan Christorean	—10	
Gavrilă Pop	—10	
Ioan Rus	—04	
Grigoraș Dragomir	—10	
Cassa bis.	1.—	
Pintican Todor	—30	
Vlaic Ioan I. P.	—10	
Ioan Pop	—10	
Lina Pintican	—10	
Ioan Nemeș	—30	
Dénes Ioan	—10	
Ștefan Tripon	—10	
Costin Gavrilă	—10	
Vasilie Filip fl.	—10	5.36
2. Din Sotelec pe l. Nr 407 dela:		
Iuliu Mihali fl.	—50	
Nicola Török	—50	
Ioan Török	—10	
Teodor Micu	—10	
Augustin Pop	—10	
Ioan Tripon	—05	
Simion Sălégian	—30	
Teodor Török	—10	
Teodor Pop	—10	
Iovu Török	—10	
Ștefan Vajda	—10	
Cile Moldovan	—10	
Ignat Trifan	—04	
Todorica Török	—10	
Alexandru Vajda	—05	
Teodor Tarcea fl.	—40	2.74
3. Din Poptelec pe l. Nr 403 dela:		
Vasiliu Pop preot fl.	2.—	
Nichită Gârboan	—40	
Ioan Mărișan	—25	
Petran Todor	—30	
Ioan Pop Lupac	—20	
Filimon Groza	—22	
Ghiran Lica	—20	
Zaharie Sabo	—14	
Pop George Lupac	—10	
Pop Todor Lupac	—10	
Ștefan Pop	—10	
Petru Mathies	—10	
Petru German	—10	
Ioan Pop	—09	
Simion Murășan	—10	
Ioan Ghiran	—10	
Teodor Pop	—03	
Teodor Moldovan	—05	
Vasiliu Mathies	—06	
Georgiu Petran	—04	
Gavriiă German	—02	

Vasilică Olariu	—08	
Savinca German	—10	
Teodor Solomonean	—04	
Maria Cernucan	—04	
Nnuț Moldovan	—06	
Teodor Giran	—04	
Ioan Pop	—15 fl.	5.21
4. Din Vărdahaza pe lista Nr.		
410 dela:		
Basiliu Colceriu preot fl.	2.—	
Petru Bodea inv.	1.—	
I. Simion Colceriu	—20	
Ioan Aluaș	—20	
George Horincariu	—20	
Ioan Colceriu	—50	
Colceriu Andrei	—10	
Felciu Iudreiu	—10	
Fărcaș Ștefan	—20	
Olariu Iuon	—10	
Huszár György	1.—	
Colșeriu Vasilică fl.	—50	6.—
5. Din Lupăea pe l. Nr 417 dela:		
Ioan Pop preot fl.	1.—	
Teofil Dragomir propr.	2.—	
Murășan Vasilie	—30 fl.	3.30
6. Din Călăcea pe l. Nr 413 dela:		
Mihali Ioan fl.	1.—	
Ioan Hossu	1.—	
Dela mai mulți cre-		
dincioși	2.40 fl.	4.40
7. Din Gălgău pe l. Nr 416 dela:		
Vasiliu Pop proot fl.	1.50	
Teodor Pop docente	—70	
Ioan Pop cantor	—40	
Vasiliu Călăcean	—20	
Turean Zaharie	—40	
Nicolae Pușcaș	—20	
Andrei Chete	—10	
Domniță Olariu	—20	
Chete Toma	—10	
Pasca Filip	—10	
Fărcaș Iuon fauru	—20	
Flóre Simișnean fl.	—10	4.20
8. Din P. S. Mihai pe lista		
Nr. 406 dela:		
Ioan Andrei fl.	1.—	
Vasiliu Dumitraș	—50	
Basiliu Tamașan	—50	
Gevrilă Andrei	1.—	
Mitru Tămășan	—50	
Petru Păușan	—40	
Chiș Todor	—40	
Ioan Cosma	—40	
Ioan Abrudan	—40	
Indrei Tămășan	—40	
Gregoriu Hăran	—40	
Ștefan Tămășan	—40	
Ilie Pura	—40	
I. Sântmărean I. Pav.	1.—	
Ioan Păușan	1.—	
Ioan Hâr lupuțu	1.—	
Ioan Moldovan	—40	
Ioan Hara	—40	
Vasiliu Cioban	—40	
Ioan Sântmărean fl.	—21	11.91
Ioan Hossu prot. Coșocnei		
a colectat:		
1. Din Coșocna pe l. Nr 375 dela:		
Ioan Hossu protop. fl.	16.—	
Vasiliu Nemeș	2.15	
I. Stan al Fichii	—30	
Alesandru Nemeș	2.10	
Dumitru Nemeș	1.—	
Ilie Popovici	1.—	
Indrei Chifor I. Vas.	1.—	
Ioan Beldean	—50	
Teodor Ceortea par.	1.40	
Ver. și Irina Ceortea	—15	
Vasilie Bocan	—50	
Ioan Török	1.—	
Lăpădat Vasilie	—20	
V. Suci a Vasiliichi	—40	
Scolarii gr. cat.	1.30	
I. Chifor a Rachilei	—20	
Iulișca Stan Nemeș	—20	
Pompei Hossu	10.—	
Din Cassa bis. și școl.	35.— fl.	74.40
Suma fl.		10570.60